

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่
อำเภอ สระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี
ปี 2569

สำนักงานเกษตรอำเภอ สระโบสถ์
จังหวัด ลพบุรี

คำนำ

เอกสารประกอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ ของอำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี ฉบับนี้ เขียนขึ้นมา โดยการรวบรวมข้อมูลทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้มาจากเอกสาร จากการทำเวที ชุมชนและจากการ สัมภาษณ์ผู้รู้หรือผู้นำท้องถิ่น แล้วนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาการ เกษตรของอำเภอสระโบสถ์ และนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนด้านการส่งเสริมการเกษตรของท้องถิ่นต่อไป

ผู้จัดทำขอขอบคุณสำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์และสำนักงานเกษตรจังหวัดลพบุรีที่ช่วยในการ แนะนำและให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดทำเอกสารฉบับนี้ตลอดจนการอำนวยความสะดวก หวังว่าเอกสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่นักพัฒนา บุคคลที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นและผู้สนใจโดยทั่วไป

สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๒
สารบัญ	๓
สารบัญตาราง	๕
สารบัญภาพ	๗
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๘
<u>ข้อมูลด้านกายภาพ</u>	
๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๘
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	
๑.๒ อาณาเขต	
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๑๐
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	๑๒
๓.๑ ฤดูกาล	
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ	
๔. เส้นทางคมนาคม	๑๓
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ	
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๓
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๕
<u>ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ</u>	๑๖
๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	
<u>ข้อมูลด้านสังคม</u>	๑๗
๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	
๑.๑ เกษตรกร	
๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า	
๒๗	บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ
	๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ
	๑.๑ แหล่งน้ำหลัก
	๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม
	๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต
	๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก
	๑.๕ ต้นทุนการผลิต
	๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด
	๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่
๓๕	๒. การวิเคราะห์ Supply chain
๓๙	บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่
	๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ
	๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่
๕๓	บรรณานุกรม

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงเขตการปกครอง	๙
๒	แสดงสรุปเขตการปกครอง	๙
๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๑๐
๔	แสดงข้อมูลฤดูกาล	๑๒
๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๑๓
๖	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง	๑๔
๗	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก	๑๔
๘	แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๑๔
๙	แสดงข้อมูลบ่อน้ำบาดาล	๑๕
๑๐	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๕
๑๑	แสดงข้อมูลด้านพืช	๑๖
๑๒	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	๑๖
๑๓	แสดงข้อมูลด้านประมง	๑๗
๑๔	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๑๘
๑๕	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๑๘
๑๖	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๑๘
๑๗	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๑๙
๑๘	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๙
๑๙	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๒๐
๒๐	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๒๐
๒๑	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๒๑
๒๒	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๒
๒๓	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์	๒๓
๒๔	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๒๔
๒๕	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๒๔
๒๖	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๒๕
๒๗	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๕

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๒๘	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๒๖
๒๙	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๒๗
๓๐	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว	๒๘
๓๑	แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๙
๓๒	แสดงต้นทุนการผลิต	๓๐
๓๓	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๓๑
๓๔	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๓๒
๓๕	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าข้าว อำเภอสระโบสถ์	๓๕
๓๖	แสดงแบบสรุปโครงการพัฒนาการแปรรูปและเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร	๓๙
๓๗	แสดงแบบสรุปโครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันโรคและแมลงศัตรูในข้าว กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี	๔๑
๓๘	แสดงแบบสรุปโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักเพื่อปรับปรุงบำรุงดินและลดต้นทุนการผลิต ในเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรกรตำบลนิคมชัย อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี	๔๓
๓๙	แสดงแบบสรุปโครงการพัฒนาระบบการผลิตสินค้าเกษตร อาหารเพื่อสุขภาพที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมเกษตรกรตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี	๔๖
๔๐	แสดงแบบสรุปโครงการส่งเสริมการเลี้ยงและใช้ประโยชน์จากไส้เดือนดินอำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี	๔๘
๔๑	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๕๐

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ	๘
๒	แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ	๑๐
๓	แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ	๑๑
๔	แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ	๑๒
๕	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ	๑๕
๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๒๗
๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)	๒๘
๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๙
๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูก	๓๐
๑๐	แสดงวิธีการตลาดอำเภอ	๓๑

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

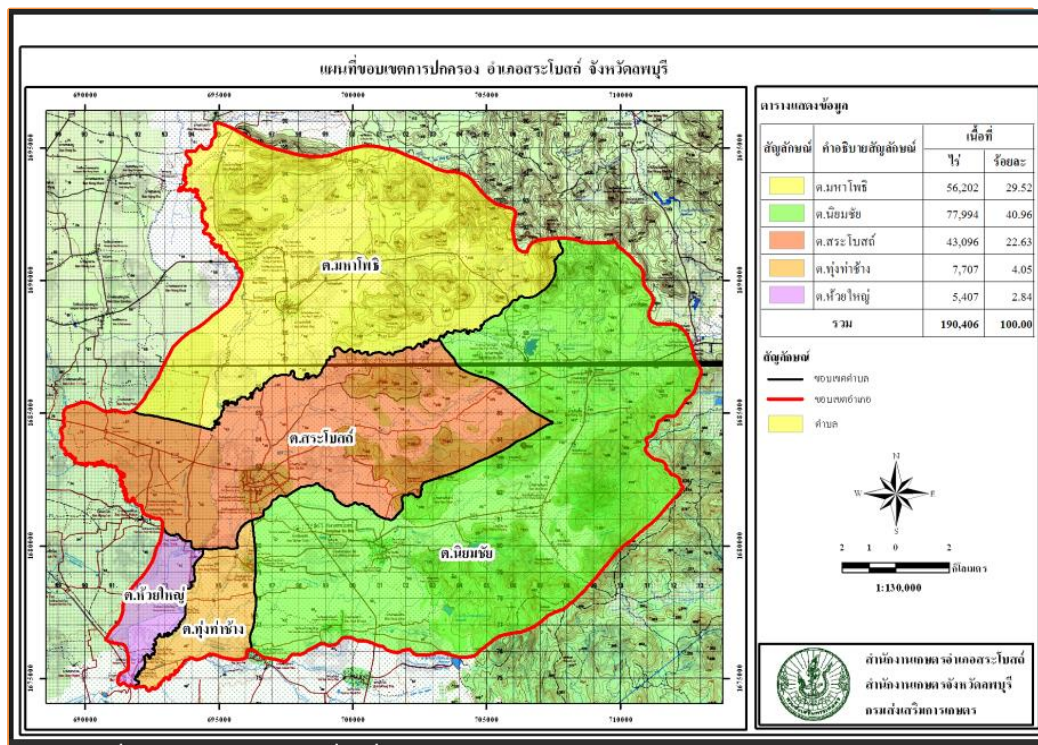
- ห่างจากจังหวัดลพบุรี ประมาณ ๗๐ กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๒๒๐ กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางถนนพหลโยธิน ทางหลวงหมายเลข ๑ จาก กรุงเทพฯ-สระบุรี-ลพบุรี

- สภาพพื้นที่อำเภอสระโบสถ์ มีเนื้อที่ประมาณ ๓๐๔.๖๕ ตารางกิโลเมตร คิดเป็น ๑๙๐,๔๐๖ ไร่ โดยประมาณ พื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณ ๑๗๗.๕ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๒๐,๐๐๐ ไร่ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และเป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ ประมาณ ๑๐๗.๓ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๗๐,๔๐๖ ไร่

๑.๒ อาณาเขต

อำเภอสระโบสถ์ มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อ	อำเภอโคกเจริญ และบางส่วนของอำเภอหนองม่วง (ตำบลขอนแก่น)
ทิศใต้	ติดต่อ	อำเภอโคกสำโรง
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	อำเภอชัยบาดาล และอำเภอโคกสำโรง
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	อำเภอหนองม่วง และบางส่วนของอำเภอโคกสำโรง

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์ , พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๑ อำเภอ แบ่งเป็นจำนวน

๑ เทศบาล ๓ องค์การบริหารส่วนตำบล ๕ ตำบล ๔๖ หมู่บ้าน

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลตำบล จำนวน ๑

แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๓ แห่ง

ตารางที่ ๑ แสดงเขตการปกครอง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

ตำบล หมู่ที่	ตำบลสระโบสถ์	ตำบลมหาโพธิ์	ตำบลทุ่งท่าช้าง	ตำบลห้วยใหญ่	ตำบลนิคมชัย
๑	แก้วมรกต	มหาโพธิ์	ทุ่งท่าช้าง	ห้วยใหญ่	ซับตะกั่ว
๒	เพชรชมพู	มหาโพธิ์	ทุ่งท่าช้าง	ห้วยใหญ่	ดงน้อย
๓	แก้วรัตนะ	มหาโพธิ์	ทุ่งท่าช้าง	อ่างทอง	ดงหลุ่ม
๔	ชุมรวมใจ	มหาโพธิ์	หนองผักบุ้ง	สามแยกมาเจริญ	เขาหม่มมัน
๕	ปัญจทรัพย์	กระดานเลื่อน	ทุ่งท่าช้าง	ห้วยใหญ่	รังเตี้ย
๖	เพชรกล้า	คลอง		หนองพิกุล	ด่านจันทร์
๗	สัตตบงกช	มหาโพธิ์		ดงใต้	วังแหม
๘	เพชรนภา	โคกประดู่			คลองมะเกลือ
๙	แก้วนพเก้า	หนองกระทุ่ม			ห้วยเขว้า
๑๐	ทศพร	ห้วยนา			นิคมชัย
๑๑	ร้องเพกา				สามแยกประดู่งาม
๑๒	เพชรน้ำหนึ่ง				มโนราห์

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒ ตารางสรุปเขตการปกครอง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

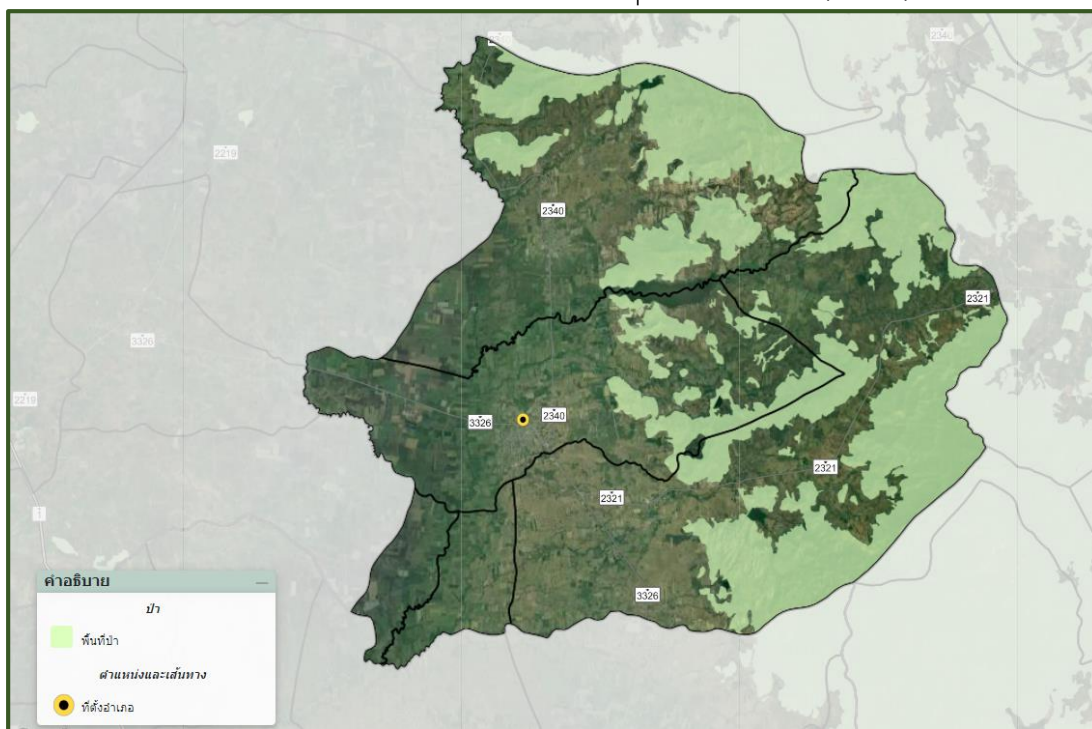
ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด(ไร่)	อบต.	เทศบาลตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน บ้าน (ครัวเรือน)
สระโบสถ์	๔๓,๔๙๓.๗๕	-	สระโบสถ์	๑๒	๓,๓๐๗
มหาโพธิ์	๕๘,๘๖๕.๗๕	มหาโพธิ์	-	๑๐	๑,๗๐๒
ทุ่งท่าช้าง	๑๒,๘๕๖.๒๕	ทุ่งท่าช้าง	-	๕	๗๖๓
ห้วยใหญ่	๑๔,๑๖๘.๗๕	ทุ่งท่าช้าง	-	๗	๕๓๕
นิคมชัย	๖๑,๐๔๘.๗๕	นิคมชัย	-	๑๒	๒,๓๒๗
รวม	๑๙๐,๔๐๖.๒๕			๔๖	๘,๖๓๔

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอสระโบสถ์, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

อำเภอสระโบสถ์ มีสภาพพื้นที่เป็นมีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบสลับกับภูเขา พื้นที่ป่า ภูกระทรวง ฉบับที่ ๓๙๗ (พ.ศ.๒๕๑๒) ในท้องที่อำเภอชัยบาดาล อำเภอสระโบสถ์ อำเภอโคกเจริญ และอำเภอโคกสำโรง เนื้อที่ ๔๔๗,๐๘๑.๒๕ ไร่ (๗๑๕.๓๓ ตร.กม.) พื้นที่ป่าในอำเภอสระโบสถ์ มีเนื้อที่ประมาณ ๖๔,๐๘๔ ไร่ ชนิดไม้มีค่าที่ขึ้นอยู่ได้แก่ ยาง ตะเคียนหิน มะค่าโมง แดง เต็ง รัง และมีทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ เช่นแร่เพอร์ไลต์ (Perlite) และดินขาว เป็นต้น

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้

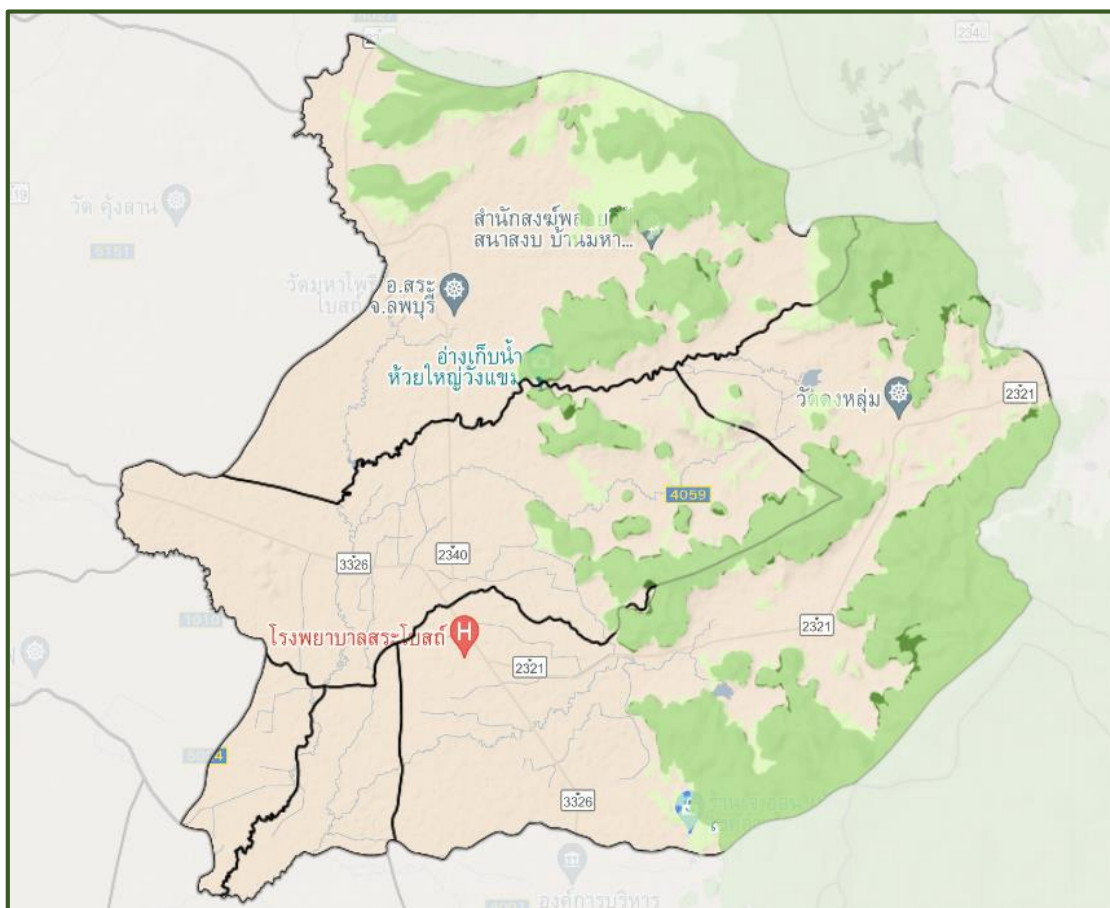
ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
สระโบสถ์	๔๓,๔๙๓.๗๕	๗,๐๙๘.๗๕	๑๖.๓๒
มหาโพธิ์	๕๘,๘๖๕.๗๕	๒๒,๑๒๗.๘๐	๓๗.๕๙
ทุ่งท่าช้าง	๑๒,๘๕๖.๒๕	-	-
ห้วยใหญ่	๑๔,๑๖๘.๗๕	-	-
นิยมชัย	๖๑,๐๔๘.๗๕	๓๔,๘๕๗.๑๐	๕๗.๐๙
รวม	๑๙๐,๔๐๖.๒๕	๖๔,๐๘๓.๖๕	๓๓.๖๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์ , พ.ศ. ๒๕๖๙

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบเรียบ และถูกคลื่นลอนลาด พื้นที่ที่มีความลาดเทจากทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตก บริเวณทางด้านทิศตะวันออก มีลักษณะเป็นเนินเขา ภูเขา และเขตป่าสงวนได้แก่ เขากำ (มีความสูง ๒๔๕ เมตร) เขาเขือก (มีความสูง ๒๘๒ เมตร) เขาสะพานหิน (มีความสูง ๑๖๕ เมตร) เขาสามพันไร่ (มีความสูง ๒๘๕ เมตร) ความสูงของพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ๓๖-๗๓ เมตร เหนือระดับทะเลปานกลาง

แผนที่แสดงความลาดชันของอำเภอสระโบสถ์

ภาพที่ ๓ แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิตามปี

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี

ปี	ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี (มม.)	ปริมาณฝนเฉลี่ย (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน)	เดือนที่ฝนสูงสุด	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)		
					สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๖๘	๑,๐๐๐	๘๓	๕๒	กันยายน	๔๐	๑๗.๒	๒๘.๖
๒๕๖๗	๗๘๕	๖๕.๔	๔๖	กันยายน	๔๐	๑๖.๕	๒๘.๑
๒๕๖๖	๕๗๘	๔๘.๒	๔๓	กันยายน	๔๐	๑๗	๒๘.๕
๒๕๖๕	๑,๐๖๔	๘๘	๖๙	กันยายน	๓๘	๑๖.๗	๒๘.๓
๒๕๖๔	๑,๑๗๖	๙๘	๘๔	กันยายน	๓๘	๑๖.๗	๒๘.๕

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา ,พ.ศ.๒๕๖๙

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอสระโบสถ์มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางในการเชื่อมต่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ดังนี้

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓๒๖ วังเพลิง-หนองม่วง
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๒๑ นิคมชัย-ชัยบาดาล
- ทางหลวงชนบทหมายเลข ลป ๒๓๔๐ สระโบสถ์-มหาโพธิ์-โคกเจริญ
- ทางหลวงชนบทหมายเลข ลป ๔๐๐๑ สระโบสถ์-ทุ่งท่าช้าง-โคกสำโรง
- ทางหลวงชนบทหมายเลข ลป ๑๐๑๐ ทุ่งท่าช้าง-ห้วยใหญ่

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียดดังนี้
การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียด ดังนี้
ทางรถไฟ ไม่มี

ทางรถยนต์ สามารถเดินทางได้สะดวก คือ รถยนต์โดยสารประจำทาง , รถยนต์ส่วนบุคคล
สถานีขนส่งผู้โดยสาร จำนวน ๐ สถานี มีสายเดินรถประจำทางระหว่างอำเภอ/จังหวัด
ได้แก่ สายสระโบสถ์-โคกสำโรง
ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

- ทางหลวงหมายเลข ๓๓๒๖ เส้นทางระหว่างแยกวังเพลิง ถึง อำเภอหนองม่วง

ระยะทาง ๓๒ กิโลเมตร

- ทางหลวงหมายเลข ๒๓๒๑ เส้นทางระหว่างบ้านใหม่สามัคคี ถึง อำเภอสระโบสถ์

ระยะทาง ๓๒.๘ กิโลเมตร

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง)

อำเภอสระโบสถ์ เป็นพื้นที่ ที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ๆ หลายแห่ง ดังนี้ คลองบง , คลองวังดาน , คลองขอนแก่น , คลองห้วยหลัว , คลองสะพานหิน , ลำคลองห้วยใหญ่ , คลองวังขอน , คลองสนามแจง , คลองลำซอน , คลองวังหัวผี , ลำคลองตากัง , คลองกำรี , ลำคลองตะขบ , คลองกะจ้อน

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

๑) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ที่	ชื่ออ่าง/ประตูปรับน้ำ	ตำบล	ความจุที่ระดับน้ำ สูงสุด (ล้าน ลบ. ม.)	ความจุที่ระดับน้ำ เก็บกัก (ล้าน ลบ. ม.)	พื้นที่ ชลประทาน (ไร่)
๑	อ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่ (วังแหม)	มหาโพธิ์	๑๖.๓๐	๑๒.๐๐	๒๓,๗๓๐

ที่มา : กรมชลประทาน , พ.ศ. ๒๕๖๙

๒) โครงการชลประทานขนาดเล็ก

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก

ที่	ตำบล	โครงการ						รวมปริมาณ น้ำ (ล้าน ลบ. ม.)	รวมพื้นที่ได้รับ ประโยชน์ (ไร่)
		อ่าง เก็บ น้ำ	ท่อ ระบาย น้ำ	ฝาย	ระบบ ส่งน้ำ	สถานี สูบน้ำ	รวม		
๑	สระโบสถ์	๒	-	-	-	๑	๓	๐.๔๓๑	๖๐๐
๒	มหาโพธิ์	-	-	-	-	๑	๑	-	-
๓	นิคมชัย	๓	-	-	-	-	๓	๐.๗๒๑	๓,๐๐๐
๔	ทุ่งท่าช้าง	-	-	-	-	-	-	-	-
๕	ห้วยใหญ่	-	-	-	-	-	-	-	-

ที่มา : กรมชลประทาน , พ.ศ.๒๕๖๙

๓) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(๑) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจั่ว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	ตำบล	ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๘		รวม	
		ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ
๑	สระโบสถ์	๔๖	๔๖	๑	๑	๔๗	๔๗
๒	มหาโพธิ์	๘	๘	-	-	๘	๘
๓	นิคมชัย	๙๐	๙๐	-	-	๙๐	๙๐
๔	ทุ่งท่าช้าง	๑๐	๑๐	-	-	๑๐	๑๐
๕	ห้วยใหญ่	๑๕	๑๕	-	-	๑๕	๑๕

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๙

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ประชากรอำเภอสระโบสถ์ ประชากรมีอาชีพหลักคือ ทำการเกษตร มีพื้นที่การเกษตรจำนวน ๙๘,๑๗๐ ไร่ (ร้อยละ ๖๐ ของพื้นที่อำเภอ) โดยอยู่พื้นที่ในเขตชลประทานร้อยละ ๒๐

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลด้านพืช

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							
		ข้าว (ไร่)	อ้อย โรงงาน (ไร่)	มัน ลำปะหลัง (ไร่)	ยางพารา (ไร่)	ข้าวโพด เลี้ยง สัตว์ (ไร่)	พืชผัก (ไร่)	พืช อื่นๆ (ไร่)	รวมพื้นที่ การเกษตร ทั้งหมด (ไร่)
สระโบสถ์	๔๓,๔๙๓.๗๕	๑๒,๓๖๗	๒,๒๘๕	๑,๔๙๒	-	๗๓๔	๓.๕	๑,๒๔๐	๒๗,๐๓๐
มหาโพธิ์	๕๘,๘๖๕.๗๕	๑๔,๓๗๑	๔๙๘	๓,๖๗๔	-	๕๗๖	-	๑,๓๓๐	๒๔,๗๒๓
ทุ่งท่าช้าง	๑๒,๘๕๖.๒๕	๘,๙๑๔	๔๘๗	๑๒	-	๕	-	๓๑๕	๙,๕๓๐
ห้วยใหญ่	๑๔,๑๖๘.๗๕	๑,๙๙๖	๘๓๙	๔๙๐	-	๕๒๖	๑	๕๔๐	๖,๘๖๔
นิคมชัย	๖๑,๐๔๘.๗๕	๑๒,๒๔๗	๕๕๐	๕,๔๗๓	-	๒,๕๙๗	๑	๑,๑๓๒	๓๐,๐๒๓
พื้นที่รวม	๑๙๐,๔๐๖.๒๕	๔๙,๘๙๕	๔,๑๗๒	๑๑,๑๔๑	-	๔,๔๓๘	๕.๕	๔,๕๕๗	๙๘,๑๗๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์ , พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

ตำบล	เกษตรกร ผู้เลี้ยงสัตว์ รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
สระโบสถ์	๔๙๒	๕๘๙	-	-	๒๐	๓๒๓,๔๑๖	๗๖๙	๕๔๓	-
มหาโพธิ์	๒๘๒	๕๓๘	-	๗๗	๓๓	๖๐๗,๕๗๓	๖๒๓	๒๐๖	๑๔
ทุ่งท่าช้าง	๑๗๓	๒๓๙	-	-	๕๐	๓,๙๗๗	๙๑	๒๖	-
ห้วยใหญ่	๑๓๕	๘๒	-	-	๒,๖๐๔	๑,๒๖๑,๙๒๙	๑๘๒	๒๐๔	-
นิคมชัย	๔๓๖	๑,๐๖๔	-	๓๙	๓๐๓	๒๙๕,๓๘๓	๗๖๕	๑,๙๑๖	๖๗
รวมทั้งหมด	๑,๕๑๘	๒,๕๑๒	-	๗๗	๓,๐๑๐	๒,๔๙๒,๒๗๘	๒,๕๕๗	๒,๘๙๕	๘๑

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอสระโบสถ์ , พ.ศ.๒๕๖๙

ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่จำนวน ๘ ฟาร์ม คือ

ฟาร์มไก่เนื้อ

๑. ฟาร์มจตุรเทพฟาร์ม ที่ตั้ง เลขที่ ๑๘๘ หมู่ ๑ ตำบลมหาโพธิ์
๒. ฟาร์มสระโบสถ์ ที่ตั้ง เลขที่ ๖๐ หมู่ ๘ ตำบลนิคมชัย
๓. ฟาร์มพีพีเจ จำกัด (สาขา ๑) ที่ตั้ง เลขที่ ๙๘ หมู่ ๙ ตำบลสระโบสถ์
๔. ฟาร์มเจเอส ๔ ที่ตั้ง เลขที่ ๙๒ หมู่ ๑ ตำบลห้วยใหญ่
๕. ฟาร์มยิ่งรวย ๑ ที่ตั้ง เลขที่ ๘๘ หมู่ ๖ ตำบลห้วยใหญ่
๖. ฟาร์มยิ่งรวย ๒ ที่ตั้ง เลขที่ ๘๙ หมู่ ๖ ตำบลห้วยใหญ่

ฟาร์มสุกร

๑. ฟาร์มไทยฟู้ด สโวน ฟาร์ม จำกัด ที่ตั้ง เลขที่ ๒๒๒/๒ หมู่ ๔ ตำบลห้วยใหญ่
 ๒. ฟาร์มบริษัท เบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม จำกัด ที่ตั้ง เลขที่ ๔๔ หมู่ ๒ ตำบลห้วยใหญ่

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

ตำบล	เกษตรกรรวม (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำสวยงาม	สัตว์น้ำอื่น ๆ
สระโบสถ์	๒๙๑	-	๘	-	๒๘๓	-	-
มหาโพธิ์	๑๓๖	-	-	-	๑๓๖	-	-
ทุ่งท่าช้าง	๔๖	-	-	-	๔๖	-	-
ห้วยใหญ่	๓๓	-	-	-	๓๓	-	-
นิคมชัย	๑๔๙	-	-	-	๑๔๙	-	-
รวมทั้งหมด	๖๕๕	-	-	-	๖๕๓	-	-

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดลพบุรี, พ.ศ.๒๕๖๙

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่ว่า ไม่มี)

สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่นของอำเภอสระโบสถ์ ในชื่อ “ข้าวหอมมะลิทุ่งพุ” ทุ่งพุ ตั้งอยู่ในตำบลมหาโพธิ์ เป็นแหล่งทำนาปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ ที่ขึ้นชื่อว่าได้ข้าวหอมมะลิที่มีคุณสมบัติที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ คือ เมล็ด ข้าวสารยาวเรียวยาว สีขาวสวยและมีกลิ่นหอม มีความนุ่ม รสชาติดี เป็นที่รู้จักในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงมานาน พื้นที่ ประมาณ ๘๐๐ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๕๐๐ กิโลกรัม/ไร่

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

๑) ครุฑเรือนและประชากร

อำเภอสระโบสถ์ มีประชากรทั้งสิ้น ๘,๖๓๔ ครุฑเรือน จำนวนครุฑเรือนเกษตรกร ๘,๖๓๔ ครุฑเรือน แบ่งเป็นชาย ๑๐,๕๐๗ คน หญิง ๑๐,๖๖๗ คน ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอนับถือศาสนาพุทธ มีรายละเอียดแยกเป็นตำบล ดังนี้ มีรายละเอียดแยกเป็นตำบล ดังนี้

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร

ที่	ตำบล	ครัวเรือน ทั้งหมด	ครัวเรือน เกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	สระโบสถ์	๓,๓๐๗	๑,๕๓๒	๓,๔๒๙	๓,๗๓๕	๗,๑๖๔
๒	มหาโพธิ์	๑,๗๐๒	๑,๒๖๐	๒,๓๐๕	๒,๓๓๑	๔,๖๓๖
๓	ทุ่งท่าช้าง	๗๖๓	๖๘๐	๙๙๓	๑,๐๐๓	๑,๙๙๖
๔	ห้วยใหญ่	๕๓๕	๔๐๕	๘๐๓	๗๗๘	๑,๕๘๑
๕	นิยมชัย	๒,๓๒๗	๑,๔๖๖	๒,๙๗๗	๒,๘๒๐	๕,๗๙๗
รวม		๘,๖๓๔	๔,๔๖๕	๑๐,๕๐๗	๑๐,๖๖๗	๒๑,๑๗๔

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอสระโบสถ์ พ.ศ.๒๕๖๙

๒) หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

อำเภอ สระโบสถ์ มีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน ๓,๕๕๘ ครัวเรือน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๕๖-๖๕ ปี จำนวน ๑,๑๙๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๓ รองลงมาอายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๑,๐๗๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๐ และอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี จำนวน ๗๗๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๑,๐๗๒	๓๐.๑๓
๕๖ - ๖๕ ปี	๑,๑๙๒	๓๓.๕๐
๔๖ - ๕๕ ปี	๗๗๘	๒๑.๘๗
๓๖ - ๔๕ ปี	๓๖๕	๑๐.๒๖
๒๖ - ๓๕ ปี	๑๔๓	๔.๐๒
๑๘ - ๒๕ ปี	๘	๐.๒๒
รวม	๓,๕๕๘	๑๐๐

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง พ.ศ. ๒๕๖๙

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

อำเภอ สระโบสถ์มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๓,๔๐๗ ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ ๙๒.๕ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๒๗๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗.๔๔ %

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๓,๒๙๓	๙๒.๕๕
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๒๖๕	๗.๔๕
รวม	๓,๕๕๘	๑๐๐

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง พ.ศ.๒๕๖๙

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๒,๒๓๘	๕๑
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๙๕๘	๒๒
เช่า	๑,๑๖๘	๒๗
รวม	๔,๓๖๔	๑๐๐

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง, พ.ศ. ๒๕๖๙

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๑,๓๗๖	๙๕๙	๐	๑๐๔	๒,๒๓๘

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง , พ.ศ. ๒๕๖๙

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำการเกษตรและรายได้บางส่วนมาจากการรับจ้างทั่ว ๆ ไป รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนประมาณ ๒๕,๐๐๐ บาท/คน/ปี ส่วนรายจ่ายก็จะเป็นรายจ่ายเพื่อ การศึกษาบุตร และใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันทั่วๆ ไป แต่รายจ่ายในแต่ละครัวเรือนจะไม่ค่อยแน่นอน

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

เกษตรกรอำเภอสระโบสถ์ส่วนใหญ่ใช้สินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เป็นหลัก ร้อยละ ๘๐ และมีบางรายใช้สินเชื่อจากสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ ๕ และใช้สินเชื่อจากหลายแหล่งร้อยละ ๑๕

๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

(๑) การนับถือศาสนา

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประมาณ ๙๕% และ ศาสนาอื่นๆ ประมาณ ๕ %

(๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

พื้นเพดั้งเดิมของชาวบ้านอำเภอสระโบสถ์นั้น ซึ่งสันนิษฐานว่าอพยพมาจากทางจังหวัด นครราชสีมา ประเพณีดั้งเดิมของเกษตรกรอำเภอสระโบสถ์ส่วนมากมีการทำบุญตามเทศกาล เช่น การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญเข้าพรรษา – ออกพรรษา เทศกาลสงกรานต์ และจะมีประเพณีพื้นบ้านเหมือนกับคนภาคกลางทั่ว ๆ ไป.

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
สระโบสถ์	๒	๒๗	๓	๓๘	๑	๑๕	๑๒	๑๘๕	-	-	-	-
ทุ่งท่าช้าง	๑	๗๑	๒	๒๒	๑	๑๕	๕	๑๒๕	-	-	-	-
ห้วยใหญ่	๑	๒๒	๑	๑๔	๑	๑๕	๖	๗๙	-	-	-	-
มหาโพธิ์	๑	๓๕	๑	๑๗	๒	๓๐	๘	๑๗๒	-	-	-	-
นิคมชัย	๒	๖๕	๑	๑๑	๑	๓๒	๖	๑๐๒	๑	๑,๗๒๑	-	-
รวม	๖	๒๐๔	๘	๑๐๒	๖	๑๐๗	๓๗	๖๖๘	๑	๑,๗๒๑	-	-

ที่มา : ระบบสารสนเทศเกษตรกรปราชญ์ , พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๒๕
เครื่องดื่ม	๐
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๑๔
ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	๒๕
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๑
รวม	๖๖

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสระโบสถ์ ,พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถศิลป์ชุมชนแก้วมรกต	๑	สระโบสถ์	๒๐
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมไทยเบ้ง	๑	สระโบสถ์	๒๕
วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวตำบลสระโบสถ์ ๑	๒	สระโบสถ์	๒๒
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	๔	สระโบสถ์	๑๐
วิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานบ้านสระโบสถ์	๑๐	สระโบสถ์	๒๐
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพร่วมใจ ๑	๑๐	สระโบสถ์	๑๕
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทำไร่อ้อยร่องเพกา	๑๑	สระโบสถ์	๑๓
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมิตรเกษตรอินทรีย์ครบวงจร	๑๒	สระโบสถ์	๒๐
วิสาหกิจชุมชนหน่อไม้มังกรทอง ๘๘๘	๑๒	สระโบสถ์	๑๐
วิสาหกิจชุมชนปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดแก้วมรกต	๑	สระโบสถ์	๑๐
วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อตำบลสระโบสถ์	๖	สระโบสถ์	๑๐
วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนสระโบสถ์ หมู่ ๖	๖	สระโบสถ์	๑๐
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเย็บผ้าอุตสาหกรรม	๑	มหาโพธิ์	๑๐
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีสหกรณ์ทอผ้าบ้านมหาโพธิ์	๒	มหาโพธิ์	๑๒
วิสาหกิจชุมชนส.สุขเพราะนา แหล่งพัฒนาไก่อชน	๔	มหาโพธิ์	๒๐
วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนบ้านคลอง	๔	มหาโพธิ์	๒๐
วิสาหกิจชุมชนข้าวกล้องเพาะงอกบ้านคลอง	๖	มหาโพธิ์	๒๔
วิสาหกิจชุมชนโรงสีข้าวบ้านคลอง	๖	มหาโพธิ์	๓๖
วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนตำบลมหาโพธิ์	๗	มหาโพธิ์	๓๐
วิสาหกิจชุมชนข้าวหอมมะลิทุ่งพุ ตำบลมหาโพธิ์	๗	มหาโพธิ์	๒๐
วิสาหกิจชุมชนโรงสีชุมชนตำบลทุ่งท่าช้าง	๑	ทุ่งท่าช้าง	๓๐
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มนาแปลงใหญ่ ต.ทุ่งท่าช้าง	๑	ทุ่งท่าช้าง	๓๕
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำนาทุ่งท่าช้างพัฒนา	๓	ทุ่งท่าช้าง	๒๐
วิสาหกิจชุมชนบ้านจักสาน ตำบลทุ่งท่าช้าง	๓	ทุ่งท่าช้าง	๑๐
วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนตำบลทุ่งท่าช้าง หมู่ ๓	๓	ทุ่งท่าช้าง	๓๐

วิสาหกิจชุมชนโรงสีข้าวชุมชนตำบลห้วยใหญ่	๑	ห้วยใหญ่	๒๐
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มโคเนื้อ-โคขุน	๑	ห้วยใหญ่	๑๕
วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงแมโคเนื้อตำบลห้วยใหญ่	๑	ห้วยใหญ่	๑๖
วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนบ้านอ่างทอง	๓	ห้วยใหญ่	๑๐
วิสาหกิจชุมชนตะกร้าหวายเทียม	๔	ห้วยใหญ่	๑๐
วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง	๔	ห้วยใหญ่	๘
วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะ-แกะสระโบสถ์	๒	นิยมชัย	๑๘
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลนิยมชัย	๒	นิยมชัย	๓๑
วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงวัวบ้านเขาหมูนัน	๔	นิยมชัย	๑๕
วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนตำบลนิยมชัย	๙	นิยมชัย	๑๖
วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรอินทรีย์ฟ้าใสไร้สาร	๑๐	นิยมชัย	๑๒
วิสาหกิจชุมชนมัลเบอร์รี่ ผลไม้	๑๑	นิยมชัย	๑๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์,พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรุณาสระโบสถ์	๒	สระโบสถ์	๑๒
กลุ่มแม่บ้านผลิตขนมนางเล็ดชุมชนสระโบสถ์	๘	สระโบสถ์	๑๐
กลุ่มแม่บ้านผลิตพริกแกงชุมชนสระโบสถ์	๙	สระโบสถ์	๑๓
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่ศรีเรือนมหาโพธิ	๔	มหาโพธิ	๑๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหมู่ ๓ ตำบลทุ่งท่าช้าง	๓	ทุ่งท่าช้าง	๑๒
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทานตะวัน	๔	ทุ่งท่าช้าง	๑๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสามแยกร่วมใจ	๔	ห้วยใหญ่	๑๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหมู่ที่ ๑ ตำบลนิยมชัย	๑	นิยมชัย	๑๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนสระโบสถ์วิทยาการ	๑	สระโบสถ์	๑๕
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านมหาโพธิ	๔	มหาโพธิ	๑๕
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านคลอง	๖	มหาโพธิ	๑๕
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านทุ่งท่าช้าง	๔	ทุ่งท่าช้าง	๑๕

กลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านห้วยใหญ่	๕	ห้วยใหญ่	๑๕
กลุ่มยุทธศาสตร์บ้านเขาหม่ม	๒	นิยมชัย	๑๕
กลุ่มส่งเสริมอาชีพกลุ่มชุมชนแก้วพแก้ว	๙	สระโบสถ์	๑๘
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๖ ต. มหาโพธิ์ อ.สระโบสถ์ จ.ลพบุรี	๖	มหาโพธิ์	๓๓
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรกลุ่มนาแปลงใหญ่ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งท่าช้าง	๑	ทุ่งท่าช้าง	๗๓
กลุ่มส่งเสริมอาชีพกลุ่มพริกแกง	๑	ห้วยใหญ่	๑๒
กลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมันสำปะหลัง	๒	นิยมชัย	๓๑
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง	๒	นิยมชัย	๔๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์,พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มทำนาสระโบสถ์	๘	สระโบสถ์	๓๕
กลุ่มทำนاب้านทศพร	๑๐	สระโบสถ์	๖๗
กลุ่มทำไร่สระโบสถ์	๑๑	สระโบสถ์	๗๖
กลุ่มทำนามหาโพธิ์	๒	มหาโพธิ์	๔๘
กลุ่มทำนาผู้ใช้น้ำห้วยใหญ่วังแหม	๓	มหาโพธิ์	๗๕
กลุ่มทำไร่มหาโพธิ์	๖	มหาโพธิ์	๓๘
กลุ่มทำนาทุ่งท่าช้างพัฒนา	๓	ทุ่งท่าช้าง	๔๐
กลุ่มทำนาห้วยใหญ่	๑	ห้วยใหญ่	๓๕

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลพบุรี, พ.ศ.๒๕๖๙

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกต.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏูป	
สระโบสถ์	-	๓	๑	-	๑	-	-	-	-
ทุ่งท่าช้าง	๑	๔	๑	๑	๑	๑	-	-	-
ห้วยใหญ่	-	๓	-	-	๑	๑	-	-	-
มหาโพธิ์	-	๒	-	-	๑	-	-	-	-
นิคมชัย	-	๒	๑	๑	๑	-	-	-	-
รวม	๑	๑๔	๓	๒	๕	๒	๐	๐	๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์, พ.ศ.๒๕๖๙

(๑) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอสระโบสถ์มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๒๑๔ คน โดยมีเกษตรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๑๑๒ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา ๗๐ ราย และอาสาสมัครปฏูปที่ดิน ๘ ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เกษตรบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่าหนึ่งหน้าที่

ตารางที่ ๒๕ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบุญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏูปที่ดิน
สระโบสถ์	๓	๒	-	๓	๑๗	๒๗	-	-	๔
มหาโพธิ์	-	-	-	๑	๑๗	๒๖	-	-	๑
นิคมชัย	๑	-	-	๖	๒๓	๓๒	-	๑	๓
ทุ่งท่าช้าง	๒	๒	-	๑	๗	๑๐	-	-	-
ห้วยใหญ่	-	๑	-	๑	๖	๑๗	-	-	-
รวม	๖	๕	-	๑๒	๗๐	๑๑๒	-	๑	๘

หมายเหตุ : อาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครกว่า ๑ หน้าที่

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลอาสาสมัครเกษตร (อกษ.) และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.), พ.ศ.๒๕๖๙

(๒) ปราชญ์ชาวบ้าน

อำเภอสระโบสถ์มีปราชญ์ชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของปราชญ์แต่ละคน จำนวน ๑๒ คน

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน

ตำบล	จำนวน (ราย)	องค์ความรู้ด้าน
สระโบสถ์	๔	ปลูกอ้อย, ปลูกผัก, ทำนา, เสริมสวย, อาหารแปรรูป
ห้วยใหญ่	๑	ปลูกข้าวหอมมะลิ
นิคมชัย	๗	ทำไร่อ้อย, ทำนา, ทำไร่แตงแคนตาลูป, ทำไข่เค็ม, ทำไร่, เลี้ยงแพะ
รวม	๑๒	

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอสระโบสถ์, พ.ศ.๒๕๖๙

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี	ศวก.หลัก/ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) / ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) / ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน กิจกรรมหลักถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตข้าว	๑	ทุ่งท่าช้าง
๒	ศูนย์เรียนรู้พืชผักตำบลมหาโพธิ์	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๒	มหาโพธิ์
๓	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าวตำบลมหาโพธิ์	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๑	มหาโพธิ์
๔	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าวตำบลสระโบสถ์ (สาขา ๑)	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๓	สระโบสถ์
๕	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าวตำบลสระโบสถ์ (สาขา ๒)	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๑	สระโบสถ์
๖	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าวตำบลนิคมชัย	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๙	นิคมชัย
๗	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชผักตำบลห้วยใหญ่	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๖	ห้วยใหญ่
๘	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลห้วยใหญ่	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๖	ห้วยใหญ่
๙	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองผักบุ้ง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๔	ทุ่งท่าช้าง

๑๐	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านทุ่งท่าช้าง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตร ผสมผสาน	๓	ทุ่งท่าช้าง
๑๑	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผลตำบลนิคมชัย	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๓	นิคมชัย
๑๒	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่ตำบลสระโบสถ์	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๑๑	สระโบสถ์
๑๓	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่ตำบลห้วยใหญ่	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๗	ห้วยใหญ่
๑๔	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานตำบลทุ่งท่าช้าง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตร ผสมผสาน	๔	ทุ่งท่าช้าง
๑๕	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าวตำบลทุ่งท่าช้าง	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าว ชุมชน	๓	ทุ่งท่าช้าง

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์ พ.ศ.๒๕๖๙

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๖ กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวน พื้นที่ (ไร่)
๑	ทุ่งท่าช้าง	กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลทุ่งท่าช้าง	ข้าว	๘๐	๑,๐๘๓
๒	มหาโพธิ์	กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลมหาโพธิ์ หมู่ที่ ๖	ข้าว	๓๗	๔๗๘
๓	สระโบสถ์	กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลสระโบสถ์	ข้าว	๓๖	๓๗๖
๔	มหาโพธิ์	กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลมหาโพธิ์ หมู่ที่ ๕	ข้าว	๕๒	๘๘๕
๕	นิคมชัย	กลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบล นิคมชัย	มันสำปะหลัง	๕๐	๑,๐๓๕
๖	ห้วยใหญ่	กลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบล ห้วยใหญ่	มันสำปะหลัง	๓๖	๕๙๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์ พ.ศ.๒๕๖๙

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้าข้าวหอมมะลิ

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[✓] น้ำฝน []ชลประทาน [] บ่อน้ำบาดาล [] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

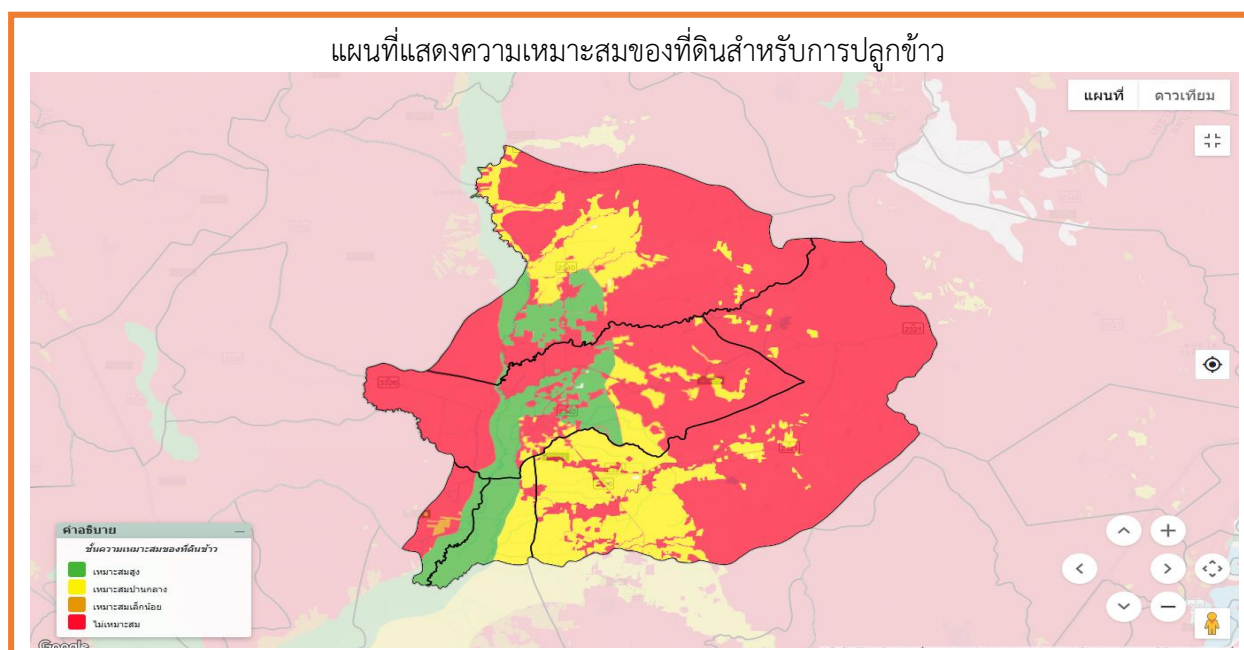
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๒๙ แสดงเขตความเหมาะสมของที่ดิน (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก ๒๐๑,๒๕๑ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอสระโบสถ์	๒๐,๖๐๐	๓๘,๙๓๐	๓๔๖	๑๔๑,๓๗๓	๒๐๑,๒๕๑
ตำบลสระโบสถ์	๘,๐๐๘	๕,๐๑๖	-	๓๒,๕๒๐	๔๕,๕๔๔
ตำบลมหาโพธิ์	๕,๕๘๙	๑๐,๕๑๑	๕	๔๓,๒๕๘	๕๙,๔๐๑
ทุ่งท่าช้าง	๔,๘๔๐	๓,๐๖๐	-	๒๕๐	๘,๑๕๐
ห้วยใหญ่	๒,๑๕๙	-	๓๔๑	๓,๒๑๗	๕,๗๑๕
นิคมชัย	๔.๖	๒๐,๓๐๓	-	๖๒,๑๒๖	๘๒,๔๓๕

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๙

ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสมของที่ดิน (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๙)

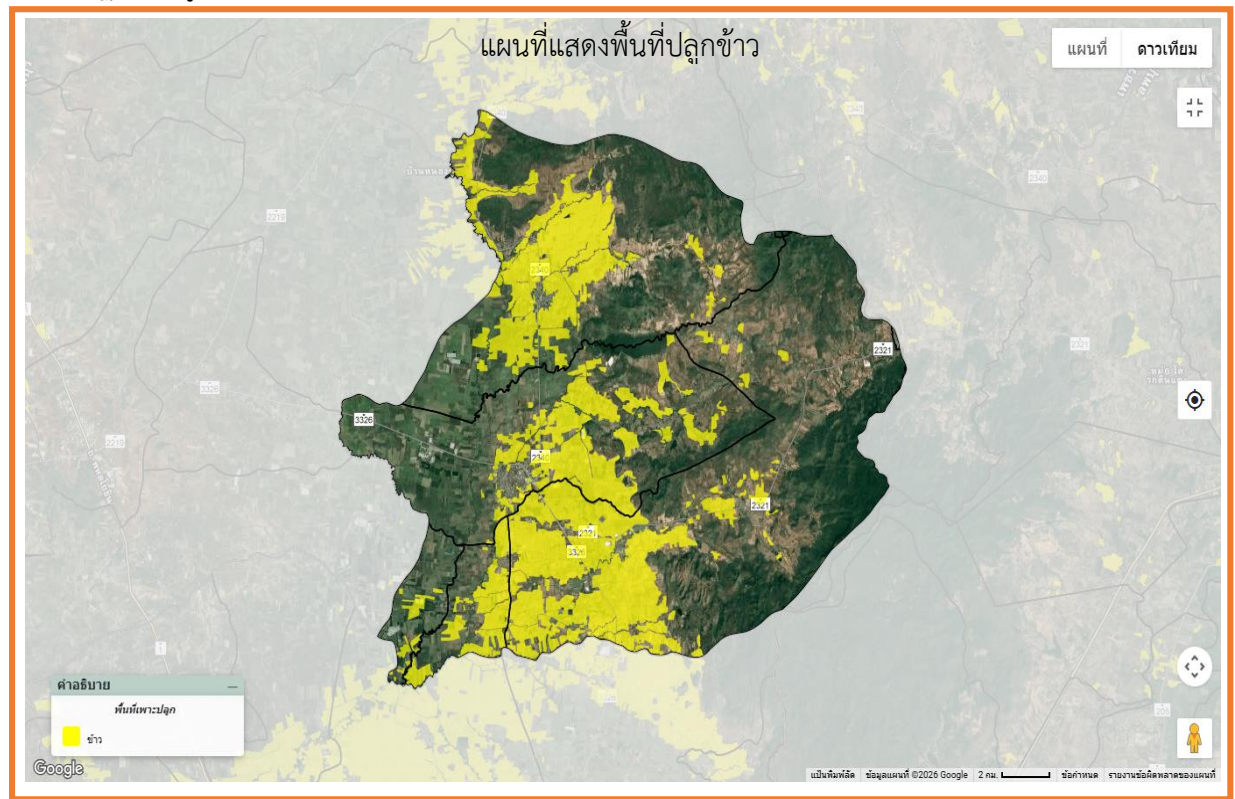
๒) พื้นที่ปลูกข้าว

อำเภอ สระโบสถ์ มีพื้นที่การปลูก ข้าว จำนวน ๔๗,๔๙๓. ไร่ ๓,๒๐๗ ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากตำบล.มหาโพธิ จำนวน ๑๔,๐๐๕ ไร่ จำนวน ๘๘๒ ครัวเรือน รองลงมาคือตำบล สระโบสถ์ จำนวน ๑๑,๙๓๒ ไร่ ๙๑๘ ครัวเรือน และตำบล นิยมชัย จำนวน ๑๒,๑๒๒ ไร่ ๘๐๑ ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๐ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
ตำบลสระโบสถ์	๙๑๘	๑๑,๙๓๒	๑๑,๙๓๒	๕,๙๖๖	๐.๕
ตำบลมหาโพธิ	๘๘๒	๑๔,๐๐๕	๑๔,๐๐๕	๗,๐๐๒	๐.๕
ตำบลทุ่งท่าช้าง	๕๖๐	๗,๘๙๖	๗,๘๙๖	๓,๙๔๘	๐.๕
ตำบลห้วยใหญ่	๑๓๔	๑,๘๓๕	๑,๘๓๕	๙๑๗	๐.๕
ตำบลนิยมชัย	๘๐๑	๑๒,๑๒๒	๑๒,๑๒๒	๖,๐๖๑	๐.๕
รวม	๓,๒๐๗	๔๗,๔๙๓	๔๗,๔๙๓	๒๓,๘๙๔	๐.๕

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)
(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ.๒๕๖๘)

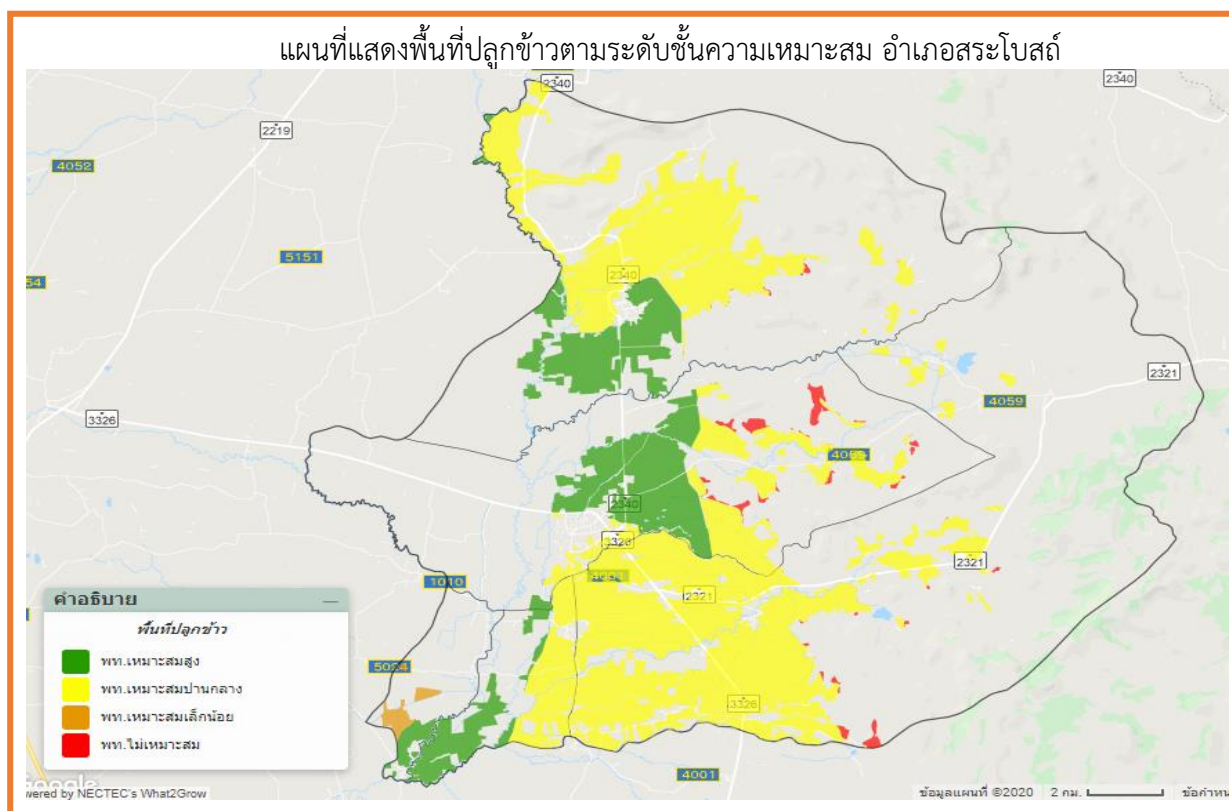
(๓) พื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอสระโบสถ์มีพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๔๙,๕๔๖.๔๘ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑๐,๔๒๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๑ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๓๘,๐๕๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๖ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๓๔๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๗ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๗๒๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๕

ตารางที่ ๓๑ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอสระโบสถ์	๑๐,๔๒๗.๗๖	๓๘,๐๕๒.๐๙	๓๔๖.๒๓	๗๑๙.๙๙	๔๙,๕๔๖.๔๘
สระโบสถ์	๔,๖๔๙.๘๓	๕,๐๑๖.๔๒	-	๕๓๕.๒๕	๑๐,๒๐๑.๕
มหาโพธิ์	๔,๓๓๓.๔๐	๑๐,๕๕๐.๗๐	๔.๔๕	๑.๗๔	๑๔,๘๘๐.๒๘๘
ทุ่งท่าช้าง	๑,๑๓๒.๔๔	๒,๕๔๖.๙๗	-	-	๓,๖๗๙.๔๑
ห้วยใหญ่	๓๐๗.๔๙	-	๓๔๑.๗๘	-	๖๔๙.๒๗๒
นิยมชัย	๔.๖	๑๙,๙๓๘	-	๑๘๓	๒๐,๑๒๖.๐๑

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

(ที่มา :<https://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

(๑) การใช้พันธุ์ดี เกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์ดี โดยเลือกซื้อจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ เกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ซึ่งเป็นข้าวที่ขึ้นชื่อของอำเภอสระโบสถ์

(๒) การเตรียมดิน มีการไถกลบตอซัง และไถแปร

(๓) การปลูก ส่วนใหญ่ใช้วิธีหว่านข้าวแห้ง

(๔) ระบบการให้น้ำ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นนาหน้าฝน มีการใช้น้ำจากคลองธรรมชาติ มีสระน้ำบ่อบาดาลในไร่นาของตนเอง

(๕) การดูแลรักษา หมั่นตรวจตราดูโรคและแมลงอยู่เสมอ

(๖) การใส่ปุ๋ย เกษตรกรส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ย ๒ ครั้ง โดยใส่รองพื้น และใส่เมื่อต้นข้าวมีอายุประมาณ ๓๐ วัน

(๗) การเก็บเกี่ยว เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวโดยใช้รถเกี่ยวข้าว

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เมื่อเกษตรกรเกี่ยวข้าวแล้วจะขายให้โรงสีในรูปแบบข้าวเปลือก

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู หมั่นตรวจตราแปลงอยู่เสมอๆ

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอสระโบสถ์ มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว					△	△					▽	

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

๑.๕ ต้นทุนการผลิต (ปรับเปลี่ยนตารางได้ตามความเหมาะสม)

ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๔

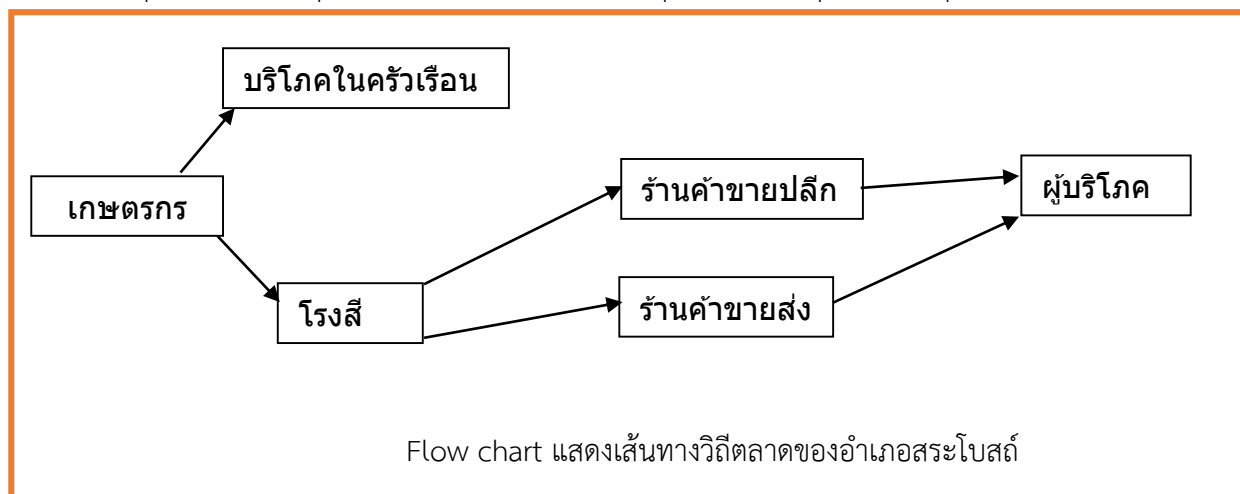
รายการ (ตัวอย่าง)	ในเขตชลประทาน (บาท/ไร่)	นอกเขตชลประทาน (บาท/ไร่)	หมายเหตุ	
ไถดะ	๓๐๐	๓๐๐		
ไถแปร	๒๐๐	๒๐๐		
พันธุ์ข้าว	-	-	เกษตรกรเก็บพันธุ์ข้าวไว้ปลูกเอง	
ปลูก (รถปลูก)	๑๐๐	๑๐๐		
ยาคุมวัชพืช (๒ ครั้ง)	๒๐๐	๒๐๐	ต้นทุนขึ้นอยู่กับราคายา	
ปุ๋ย ๘๐ กก./ไร่ (๒ ครั้ง)	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	ต้นทุนขึ้นอยู่กับชนิดปุ๋ยสูตรปุ๋ยและยี่ห้อที่ใส่	
ค่าแรงใส่ปุ๋ย	๖๐	๖๐		
ให้น้ำ	๑๐๐	๑๐๐		
เก็บเกี่ยว	๖๐๐	๖๐๐		
บรรทุก	๑๐๐	๑๐๐		
ค่าเช่า	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐		
รวม	๔,๖๖๐	๔,๖๖๐		

(ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์, พ.ศ.๒๕๖๔)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

เกษตรกรอำเภอสระโบสถ์ส่วนใหญ่เมื่อเก็บเกี่ยวข้าวแล้วจะส่งขายให้กับโรงสีทันที แต่มีบางส่วนจำหน่ายเป็นเมล็ดพันธุ์ เก็บพันธุ์ไว้ใช้เอง เก็บไว้ใช้บริโภคในครัวเรือน โดยนำไปสีที่โรงสีข้าวของชุมชน บางรายรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน เพื่อรวมผลผลิตข้าว บรรจุขายในนามกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ภาพที่ ๑๐ แสดงวิธีการตลาดข้าว อำเภอ สระโบสถ์

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์, พ.ศ.๒๕๖๔)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี มีจุดรับซื้อข้าว จำนวน ๕ แห่ง ได้แก่

๑. มหาโยธีธัญกิจ หมู่ ๗ ตำบลนิคมชัย
๒. สหกรณ์การเกษตรอำเภอสระโบสถ์ หมู่ ๑๐ ตำบลนิคมชัย
๓. ลานเจ็ลล์ฟาร์มผลการเกษตร หมู่ ๔ ตำบลสระโบสถ์
๔. ทำข้าว ส.ขวัญเมือง มหาโพธิ์ ตำบลมหาโพธิ์
๕. ลานป่าดัว ตำบลมหาโพธิ์

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในอำเภอจำนวน ๓,๒๐๗ ครัวเรือน และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่จำนวน ๗ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	ชื่อ	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	นายพิเชษฐ์ มังกรทอง	๑	สระโบสถ์	ข้าว	การผลิตข้าว
๒	นายยุทธ เสนา	๘	นิคมชัย	ข้าว	การผลิตข้าว
๓	นางวิรินทร์ ทบวัน	๖	สระโบสถ์	ข้าว	การจัดการแปลงข้าว
๔	นายไพโรจน์ ใจหาญ	๖	มหาโพธิ์	ข้าว	การผลิตข้าว
๕	นายจุน อินทร์วิสัย	๑	ทุ่งท่าช้าง	ข้าว	เทคโนโลยีการผลิตข้าว
๖	นายประกิจ สร้อยมัน	๑	สระโบสถ์	ข้าว	การบริหารจัดการปลูก

ที่	ชื่อ	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๗	นายพิชิต บุตตางาม	๕	สระโบสถ์	อ้อย	เทคโนโลยีการผลิตอ้อย
๘	นางอำพร เชียงทอง	๑๑	สระโบสถ์	อ้อย	เทคโนโลยีการผลิตอ้อย
๙	นายเชียง บุญมี	๒	นิคมชัย	อ้อย	การผลิตอ้อย
๑๐	นางจิตาภา เปรมทอง	๙	มหาโพธิ์	อ้อย	การผลิตอ้อย
๑๑	นายเก่งกาจ คชวงษ์	๓	ห้วยใหญ่	อ้อย	การผลิตอ้อย
๑๒	นายป้อม สีผ่อง	๑	ทุ่งท่าช้าง	อ้อย	การผลิตอ้อย
๑๓	นางดวงรัตน์ คำแก้ว	๑๑	นิคมชัย	มันสำปะหลัง	การลิตมันสำปะหลัง
๑๔	นายประเดิม ใจเกื้อ	๒	มหาโพธิ์	มันสำปะหลัง	การลิตมันสำปะหลัง
๑๕	นายทองพูล ถาวรวรรณ	๔	ห้วยใหญ่	มันสำปะหลัง	การลิตมันสำปะหลัง
๑๖	นายเสถียร วงศ์สมบุญ	๑	ห้วยใหญ่	มันสำปะหลัง	การลิตมันสำปะหลัง

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์, พ.ศ.๒๕๖๙)

๒) องค์การเกษตรกร (ใส่เพิ่มเติมได้เลย ไม่มีองค์กรไหนก็ลบออก) ดังนี้

ตารางที่ ๓๔ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	๑๕	๑.ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี ๒.ศูนย์เรียนรู้พืชผักตำบลมหาโพธิ์ ๓.ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าวตำบลมหาโพธิ์ ๔.ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าวตำบลสระโบสถ์ (สาขา ๑) ๕.ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าวตำบลสระโบสถ์ (สาขา ๒) ๖.ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าวตำบลนิคมชัย ๗.ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชผักตำบลห้วยใหญ่ ๘.ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลห้วยใหญ่ ๙.ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองผักบุ้ง ๑๐.ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านทุ่งท่าช้าง ๑๑.ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผลตำบลนิคมชัย ๑๒.ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่ตำบลสระโบสถ์ ๑๓.ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่ตำบลห้วยใหญ่ ๑๔.ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานตำบลทุ่งท่าช้าง ๑๕.ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าวตำบลทุ่งท่าช้าง
แปลงใหญ่	๖	๑.กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลทุ่งท่าช้าง ๒.กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลมหาโพธิ์ หมู่ที่ ๖ ๓.กลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลนิคมชัย ๔.กลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลห้วยใหญ่ ๕.กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลสระโบสถ์ ๖.กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลมหาโพธิ์ หมู่ที่ ๕

วิสาหกิจชุมชน	๓๗	๑.วิสาหกิจชุมชนปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดแก้วมรกต ๒.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถศิลป์ชุมชนแก้วมรกต ๓.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมไทยเบ้ง ๔.วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวตำบลสระโบสถ์ ๑ ๕.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ๖.วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อตำบลสระโบสถ์ ๗.วิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานบ้านสระโบสถ์ ๘.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพร่วมใจ ๑ ๙.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทำไร่อ้อยร่องเพกา ๑๐.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมิตรเกษตรอินทรีย์ครบวงจร ๑๑.วิสาหกิจชุมชนหน่อไม้มังกรทอง ๘๘๘ ๑๒.วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนสระโบสถ์ หมู่ ๖ ๑๓.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเย็บผ้าอุตสาหกรรม ๑๔.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีสหกรณ์ทอผ้าบ้านมหาโพธิ์ ๑๕.วิสาหกิจชุมชนส.สุขเพราะนา แหล่งพัฒนาไก่ชน ๑๖.วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนบ้านคลอง ๑๗.วิสาหกิจชุมชนข้าวกล้องเพาะงอกปราณีทิพย์ ๑๘.วิสาหกิจชุมชนโรงสีข้าวบ้านคลอง ๑๙.วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนตำบลมหาโพธิ์ ๒๐.วิสาหกิจชุมชนข้าวหอมมะลิทุ่งพู่ ตำบลมหาโพธิ์ ๒๑.วิสาหกิจชุมชนโรงสีชุมชนตำบลทุ่งท่าช้าง ๒๒.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มนาแปลงใหญ่ ต.ทุ่งท่าช้าง ๒๓.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำนาทุ่งท่าช้างพัฒนา ๒๔.วิสาหกิจชุมชนบ้านจักสาน ตำบลทุ่งท่าช้าง ๒๕.วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนตำบลทุ่งท่าช้าง หมู่ ๓ ๒๖.วิสาหกิจชุมชนโรงสีข้าวชุมชนตำบลห้วยใหญ่ ๒๗.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มโคเนื้อ-โคขุน ๒๘.วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงแม่โคเนื้อตำบลห้วยใหญ่ ๒๙.วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนบ้านอ่างทอง ๓๐.วิสาหกิจชุมชนตะกร้าหวายเทียม ๓๑.วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ๓๒.วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะ-แกะสระโบสถ์ ๓๓.วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลนิยมชัย ๓๔.วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงวัวบ้านเขาหมูนัน ๓๕.วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนตำบลนิยมชัย ๓๖.วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ฟ้าใสไร้สาร ๓๗.วิสาหกิจชุมชนมัลเบอร์รี่ ผลไม้

กลุ่มแม่บ้าน	๘	๑.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรุณาสระโบสถ์ ๒.กลุ่มแม่บ้านผลิตขนมนางเล็ดชุมชนสระโบสถ์ ๓.กลุ่มแม่บ้านผลิตพริกแกงชุมชนสระโบสถ์ ๔.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่ศรีเรือนมหาโพธิ์ ๕.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหมู่ ๓ ตำบลทุ่งท่าช้าง ๖.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทานตะวัน ๗.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสามแยกร่วมใจ ๘.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหมู่ที่ ๑ ตำบลนิคมชัย
กลุ่มยุวเกษตรกร	๕	๑.กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านมหาโพธิ์ ๒.กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านคลอง ๓.กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านทุ่งท่าช้าง ๔.กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านห้วยใหญ่ ๕.กลุ่มยุวเกษตรกรบ้านเขาหมูนัน
กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๕	๑.กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๖ ต.มหาโพธิ์ อ.สระโบสถ์ จ.ลพบุรี ๒.กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรกลุ่มนาแปลงใหญ่ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งท่าช้าง ๓.กลุ่มส่งเสริมอาชีพกลุ่มพริกแกง ๔.กลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมันสำปะหลัง ๕.กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง
กลุ่มเกษตรกร	๘	๑.กลุ่มทำนาสระโบสถ์ ๒.กลุ่มทำนاب้านทศพร ๓.กลุ่มทำไร่สระโบสถ์ ๔.กลุ่มทำนามหาโพธิ์ ๕.กลุ่มทำนาผู้ใช้น้ำห้วยใหญ่วังแฉม ๖.กลุ่มทำไร่มหาโพธิ์ ๗.กลุ่มทำนาทุ่งท่าช้างพัฒนา ๘.กลุ่มทำนาห้วยใหญ่

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๕ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว อำเภอสระโบสถ์

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	อำเภอสระโบสถ์มีพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๔๙,๕๔๖.๔๘ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑๐,๔๒๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๑ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๓๘,๐๕๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๖ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๓๔๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๗ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๗๒๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๕ อำเภอสระโบสถ์ มีพื้นที่เสี่ยงจากน้ำท่วมในตำบลสระโบสถ์ และตำบลมหาโพธิ มีการเข้าถึงพื้นที่ชลประทานในบางพื้นที่ของตำบลสระโบสถ์และตำบลมหาโพธิ พื้นที่เกษตรส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงไฟฟ้าและถนน	จตุรรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร(ข้าว)ในพื้นที่อำเภอสระโบสถ์มีแหล่งรับซื้อกระจายตัวอยู่ทั่วพื้นที่ทุกตำบลโดยมีทั้งลานรับซื้อผลผลิตของเอกชน และของทางสหกรณ์การเกษตรอยู่ในพื้นที่อำเภอ ซึ่งเกษตรกรสามารถเดินทางไปยังลานรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรได้อย่างสะดวก ศักยภาพการจัดเก็บข้าวในพื้นที่ไม่มีไซโลสำหรับอบเมล็ด มีเพียงลานตากและห้องสำหรับจัดเก็บผลผลิตข้าว	ตลาดปลายทางหลักของสินค้าข้าวในอำเภอสระโบสถ์อยู่ที่โรงสี ซึ่งในพื้นที่จะมีโรงสีชุมชนและโรงสีของเอกชน ถือเป็นโรงสีขนาดเล็กถึงกลาง หลังจากลานรับซื้อข้าวในพื้นที่รวบรวมผลผลิตข้าวจากเกษตรกรแล้วจะมีการส่งข้าวออกไปสินนอกพื้นที่ประสิทธิภาพการกระจายสินค้าในอำเภอสระโบสถ์สามารถทำได้โดยสะดวก เนื่องจากมีถนนเข้าถึงในทุกๆจุด
	ปัญหา Pain point	ในบางพื้นที่ช่วงฤดูฝนจะเกิดปัญหาน้ำหลากหากเกิดฝนตกในปริมาณมาก ปัญหาด้านภัยแล้งเนื่องจากดินในบางตำบลเป็นลักษณะของดินขาวทุ่งพรุที่มีการระบายน้ำที่ไม่อุ้มน้ำดีเท่าดินเหนียวดำ เมื่อฝนตกลงมาดินไม่สามารถ	เส้นทางการคมนาคมไปยังลานรับซื้อผลผลิตรายย่อยชำรุดในบางพื้นที่เนื่องจากมีปริมาณรถที่เดินทางไปยังแหล่งรับซื้อผลผลิตมาก	โรงสีขนาดใหญ่ในพื้นที่ไม่มี ไม่มีศูนย์กระจายสินค้า (DC) หรือตลาดกลางรองรับ มากเท่าที่ควร

		อุ้มน้ำได้เต็มที่ เกษตรกร ต้องสูบน้ำเข้านาเพิ่มขึ้น		
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	สร้างการตระหนักรู้ในเรื่อง ของภัยธรรมชาติและการ เปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Climate change) ให้ความรู้กับเกษตรกรเรื่อง การบำรุงดินและการ ปรับปรุงดิน ปรับช่วงเวลาการเพาะปลูก พืช	ขอรับงบประมาณ สนับสนุนในการซ่อมแซม ถนนและเส้นทาง คมนาคมจากแปลงของ เกษตรกรไปยังลานรับซื้อ ผลผลิตรายย่อย	ส่งเสริมการรวมกลุ่ม ให้เกษตรกรเพื่อ สร้างอำนาจต่อรอง กับโรงสีขนาดใหญ่ เพื่อให้เข้ามาเปิด ธุรกิจในพื้นที่
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	เกษตรกรที่เพาะปลูกข้าว ในอำเภอสระโบสถ์ ส่วน ใหญ่ มีอายุในช่วง ๕๖-๖๕ ปี จำนวน ๑,๑๙๒ ครัวเรือน ซึ่งคิดเป็น ๓๓.๕๐% ของเกษตรกร ทั้งหมด รองลงมาคือ เกษตรกรที่มีอายุ ๖๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๑,๐๗๒ ครัวเรือน คิดเป็น ๓๐.๑๓% ของเกษตรกร ทั้งหมด จะเห็นได้ว่า ส่วนมากจะเป็นเกษตรกรที่ สูงอายุ เกษตรกรมีการปลูก ข้าวมายาวนานและสั่งสม ภูมิปัญญานานกว่า ๓๐ ปี นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่ม กันเป็นองค์กรต่างๆซึ่ง เกษตรกรจะปลูกข้าวปีละ ๒ ครั้ง คือนาปี และนาปรัง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแหล่งน้ำ และทุนของเกษตรกร เกษตรกรมีการถ่ายทอด ความรู้ให้แก่เกษตรกร ด้วยกันเองผ่านกลุ่มและ องค์กรต่างๆ	การรวบรวมผลผลิต ทางการเกษตรในพื้นที่ อำเภอสระโบสถ์ มีลาน รับซื้อผลผลิตทางการ เกษตรรายย่อยจำนวน ๕ ลาน โดยเป็นลานเอกชน จำนวน ๔ ลานและลาน ของสหกรณ์การเกษตร จำนวน ๑ ลาน อำนาจ ต่อรองในการกำหนด ราคาผลผลิตข้าวจะอยู่ที่ ลานรับซื้อและพ่อค้าคน กลาง ที่จะเข้าไปตีราคา ผลผลิตถึงหน้าแปลง	การจำหน่ายสินค้าไป ยังผู้บริโภคจะเป็น การจำหน่ายผ่าน โรงสีเอง และ ยังมี การจำหน่ายผ่าน ร้านค้าในพื้นที่ โดยมี กลุ่มเป้าหมายคือ บุคคลที่ไม่ได้ทำ อาชีพการเกษตร โดยผู้จำหน่ายมี อำนาจในการกำหนด ราคาสินค้าได้เอง มี การรวมกลุ่มในกลุ่ม ที่มีศักยภาพและ ความพร้อมในการ จำหน่ายสินค้า เพื่อ ทำการตลาดและ สร้างแบรนด์สินค้า เอง

มิติสินค้า	ปัญหา Pain point	เกษตรกรที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่มีอายุเยอะ ไม่มีเกษตรกรรุ่นใหม่ให้ความสนใจในการสืบทอดอาชีพ เกษตรกรรม เกษตรกรไม่สามารถปรับตัวกับการทำเกษตรกรรมแบบใหม่ได้ เกษตรกรส่วนมากมีปัญหาสุขภาพ	อำนาจการกำหนดราคาผลผลิตทางการเกษตรขึ้นอยู่กับลานรับซื้อในพื้นที่เกษตรกรไม่สามารถกำหนดและทราบราคาของผลผลิตที่จะขายได้ ตั้งแต่ก่อนการเพาะปลูก ราคามีความผันผวน	การกำหนดราคาจำหน่ายสินค้าขึ้นอยู่กับทางร้านค้าโรงสี และ ผู้ประกอบการ
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	เน้นส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกัน ส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของอาชีพ เกษตรกร ส่งเสริมการรวมกลุ่มของยุวเกษตรกร , young smart farmer อบรมให้ความรู้เรื่องเทคโนโลยีแก่เกษตรกร ส่งเสริมการทำเกษตรแบบปลอดภัยให้แก่เกษตรกร	ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นขนาดใหญ่อเพื่อสร้างอำนาจต่อรองราคากับลานรับซื้อผลผลิตในพื้นที่ ให้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการต้นทุนการเกษตร และการเพิ่มปริมาณผลผลิตในแปลงข้าวให้เกษตรกร	เน้นรวมกลุ่มกันของผู้ผลิตข้าวเพื่อพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการซึ่งจะสามารถกำหนดราคาจำหน่ายสินค้าได้ เนื่องจากทราบราคาต้นทุนการผลิต
	สถานการณ์ปัจจุบัน	การผลิตข้าวในอำเภอสระโบสถ์เกษตรกรจะนิยมปลูกเป็นข้าวสายพันธุ์ หอมมะลิ ๑๐๕ ซึ่งมีราคาจำหน่ายที่ค่อนข้างสูงและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ผลผลิตเฉลี่ยของสายพันธุ์นี้จะอยู่ที่ ๕๐๐ Kg ต่อไร่ โดยข้าวหอมมะลิของอำเภอสระโบสถ์จะขึ้นชื่อเรื่องความหอม เนื่องจากสระโบสถ์มีดินทุ่งปรุที่ระบายน้ำดีจึงทำให้ข้าวมีความหอมกว่าข้าวหอมมะลิในพื้นที่อื่น เกษตรกรในพื้นที่มีการได้รับมาตรฐาน GAP ต้นทุนการผลิตข้าวนั้นยังมีหลายปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่นราคา เมล็ดพันธุ์, ปุ๋ย , ยาฆ่าแมลง และยังมี	ผลผลิตข้าวส่วนใหญ่เกษตรกรจะนิยมจำหน่ายสดเกือบทั้งหมด มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มีการรวมกลุ่มและมีโรงสีจะสีข้าวและจำหน่ายเองไม่ผ่านพ่อค้าคนกลางซึ่งโรงสีขนาดเล็กในพื้นที่จะยังไม่ได้มาตรฐาน GMP เนื่องจากเป็นโรงสีขนาดเล็ก สำหรับบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ในพื้นที่ส่วนใหญ่จะบรรจุข้าวในปริมาณ ๑ , ๕ , ๑๕ , ๕๐ Kg เพื่อจำหน่ายราคาจำหน่ายจะขึ้นอยู่กับต้นทุนการผลิตของปีนั้นๆ	สินค้าข้าวที่ส่งถึงมือผู้บริโภคจะอยู่ในรูปของข้าวบรรจุถุง มีสินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่นของอำเภอสระโบสถ์ ในชื่อ “ข้าวหอมมะลิทุ่งพู่” ทุ่งพู่ ตั้งอยู่ในตำบลมหาโพธิ์ เป็นแหล่งทำนาปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ ที่ขึ้นชื่อว่าได้ข้าวหอมมะลิที่มีคุณสมบัติที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์คือ เมล็ด ข้าวสาร ยาวเรียวย สีขาวสวย และมีกลิ่นหอม มีความนุ่ม รสชาติดีเป็นที่รู้จักในชุมชน

		ความเสี่ยงจากสภาพอากาศที่ไม่แน่นอนในแต่ละปี นอกจากนี้ในฤดูแล้ง เกษตรกรยังนิยมปลูกข้าวสายพันธุ์อายุสั้นคือ กข.๖๑		และพื้นที่ใกล้เคียงมาช้านาน
	ปัญหา Pain point	ต้นทุนการผลิตสินค้า เกษตรกรไม่สามารถควบคุมได้ และความเสี่ยงในการผลิตสินค้ามีมาก เนื่องจากสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากสายพันธุ์ข้าวหอมมะลิเป็นสายพันธุ์ที่มีข้อจำกัดของสายพันธุ์ค่อนข้างมากการเพิ่มปริมาณผลผลิตจึงทำได้ยาก	การขอรับมาตรฐานโรงคัดบรรจุ GMP นั้น โรงคัดบรรจุขนาดเล็กไม่มีความพร้อมในการเข้ารับการประเมินมาตรฐานโรงคัดบรรจุ	ถึงแม้ว่าข้าวหอมมะลิสระโบสถ์จะมีเอกลักษณ์แตกต่างจากข้าวหอมมะลิทั่วไป สามารถตรวจสอบย้อนกลับไปยังแหล่งผลิตได้ แต่ในการแข่งขันตลาดเสรี ก็มีแบรนด์ข้าวหอมมะลิจากท้องถิ่นอื่นเข้ามาแย่งส่วนแบ่งทางการตลาด
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ผลิตสินค้ารวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจต่อรองในการซื้อ ต้นทุนการผลิต ศึกษาวิธีการเพิ่มผลผลิตให้ข้าว รัฐสนับสนุนปัจจัยการผลิต และองค์ความรู้ในการเพิ่มผลผลิตสินค้าข้าวให้เกษตรกร	หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเข้าไปให้ความรู้ และร่วมมือกับกลุ่มเกษตรกรที่มีความพร้อมที่จะพัฒนา เรื่องการพัฒนาโรงงานคัดบรรจุเพื่อรองรับการประเมินโรงงานคัดบรรจุให้ได้มาตรฐาน	สนับสนุนให้ความรู้แก่กลุ่มเกษตรกร ในการจำหน่ายสินค้าผ่านแบรนด์ของตัวเอง สร้างความรู้ในการเพิ่มมูลค่าและแปรรูปสินค้า การสร้าง Story ให้สินค้า เพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๓๖ แสดงแบบสรุปโครงการพัฒนาการแปรรูปและเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	พัฒนาการแปรรูปและเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก การผลิตสินค้าภาคการเกษตรที่ได้มาตรฐาน และมีการแปรรูปสินค้าที่มีคุณภาพ
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก การผลิตสินค้าภาคการเกษตรที่ได้มาตรฐาน และมีการแปรรูปสินค้าที่มีคุณภาพ
๔. หลักการและเหตุผล	อำเภอสระโบสถ์เป็นอำเภอที่มีการทำการเกษตรเป็นอาชีพหลักซึ่งเกษตรกร ส่วนมากยังเป็นการทำการเกษตรโดยการขายผลผลิตทางการเกษตรเป็นหลักซึ่ง มีปัจจัยด้านราคาที่ไม่สามารถควบคุมได้ทำให้รายได้ของเกษตรกรขึ้นอยู่กับ ราคาขายผลผลิตในช่วงเวลานั้นๆ เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการ แปรรูปและเพิ่มมูลค่าให้สินค้าเกษตร
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมกระบวนการผลิต และการแปรรูปสินค้าเกษตร ๒. เพื่อสร้างชุมชนต้นแบบและส่งเสริมการรวมกลุ่มให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการ แปรรูปผลิตผลทางการเกษตร ๓. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรและผู้ประกอบการให้ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรแปรรูปเป็นนวัตกรรมผลิตภัณฑ์
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรในอำเภอสระโบสถ์มีความรู้และทักษะการแปรรูป สินค้าทางการเกษตร อาทิเช่น ก๋วยเตี๋ยว กล้วยน้ำว้า ผลไม้อื่นๆ รวม ๒๐ คนต่อปี ๒. ชุมชนหรือเกษตรกรสามารถรวมกลุ่มเป็นกลุ่มอาชีพได้จำนวน ๑ กลุ่ม ๓. สินค้าเกษตรได้รับการพัฒนาแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นผลิตภัณฑ์ อาหารเพื่อสุขภาพ จำนวน ๒ ผลิตภัณฑ์ ๔. ผู้เข้าร่วมโครงการมีรายได้จากการแปรรูปและจำหน่ายสินค้าแปรรูป
๗. พื้นที่เป้าหมาย	เกษตรกรในอำเภอสระโบสถ์ ตำบลสระโบสถ์
๘. กิจกรรมหลัก	จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย
๙. หน่วยงานดำเนินการ	๑.สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์ ๒.สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

๑๑. งบประมาณ	๔,๐๐๐ บาท (งบโครงการ)
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรในอำเภอสระโบสถ์มีความรู้และทักษะการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร อาทิเช่น กลั้วยน้ำว่า ผลไม้อื่นๆ รวม ๒๐ คนต่อปี ๒. ชุมชนหรือเกษตรกรสามารถรวมกลุ่มเป็นกลุ่มอาชีพได้จำนวน ๑ กลุ่ม ๓. สินค้าเกษตรได้รับการพัฒนาแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพ จำนวน ๒ ผลิตภัณฑ์ ๔. ผู้เข้าร่วมโครงการมีรายได้จากการแปรรูปและจำหน่ายสินค้าแปรรูป
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. เจริญปริมาณ - เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรในอำเภอสระโบสถ์ มีความสามารถและทักษะในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรปลอดภัยและสินค้าเกษตรแปรรูปรวมจำนวน ๒๐ คนต่อปี - เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๕ ๒. เจริญคุณภาพ - เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรในอำเภอสระโบสถ์ ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นในด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร

ตารางที่ ๓๗ แสดงแบบสรุปโครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันโรคและแมลงศัตรูในข้าวกลุ่มแปลงใหญ่ ข้าว อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันโรคและแมลงศัตรูในข้าวกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก การผลิตสินค้าภาคการเกษตรที่ได้มาตรฐาน และมีการแปรรูปสินค้าที่มีคุณภาพ
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก การผลิตสินค้าภาคการเกษตรที่ได้มาตรฐาน และมีการแปรรูปสินค้าที่มีคุณภาพ
๔. หลักการและเหตุผล	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูงสอดคล้องกับ การขับเคลื่อนประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) เพื่อให้เกิดความยั่งยืน บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร แผนแม่บทย่อยเกษตรปลอดภัย มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานและการรับรองความปลอดภัยในระดับต่าง ๆ สนับสนุนและส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้มากขึ้น โดยมีแนวทางการพัฒนาสนับสนุนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลด ละ เลิกการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลผลิตทางการเกษตรไม่มีการปนเปื้อนของสารเคมีทางการเกษตรที่เป็นอันตราย ปัจจุบันที่เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชในข้าว และยังคงนำสารเคมีมาใช้เพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืชจำนวนมาก ก่อให้เกิดสารตกค้างในผลผลิตและเป็นอันตรายต่อตัวเกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม ประกอบกับราคาสารเคมีในปัจจุบันราคาค่อนข้างสูง ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนที่สูงขึ้นและการใช้สารเคมีอย่างเดียวไม่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้เท่าที่ควรจึงได้ดำเนินการส่งเสริมให้เกษตรกรใช้สารชีวภัณฑ์ และใช้การจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน เพื่อลดหรือทดแทนการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช แต่ในกรณีที่ยังมีความจำเป็นต้องใช้จะต้องส่งเสริมให้มีการใช้อย่างถูกต้องและปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทาง การขับเคลื่อนภาคการเกษตรด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนระบบการเกษตรของประเทศไทยสู่ ๓ สูง คือ ประสิทธิภาพสูงด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมผสมผสานภูมิปัญญา มุ่งยกระดับสินค้าเกษตร สู่มาตรฐานสูงครอบคลุมทั้งด้านคุณภาพ โภชนาการ ความปลอดภัย และระบบการผลิตที่ยั่งยืน เพื่อให้การทำเกษตรเป็นอาชีพที่สร้างรายได้สูง และเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปอย่างกับผู้บริโภคตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว ๒) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถผลิตสารชีวภัณฑ์ใช้เองได้ ๓) เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้สารชีวภัณฑ์ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑) สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว ตำบลสระโบสถ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี
๗. พื้นที่เป้าหมาย	กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี
๘. กิจกรรมหลัก	อบรมและสาธิตการผลิตสารชีวภัณฑ์ให้แก่เกษตรกร
๙. หน่วยงานดำเนินการ	๑.สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์ ๒.สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	จำนวน ๔๐,๕๖๕ บาท (สี่หมื่นห้าร้อยหกสิบห้าบาทถ้วน)
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑.เกิดแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่การเกษตรที่ใกล้ชิดกับเกษตรกร สามารถเข้าถึงได้ง่าย ๒.เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมมีความรู้เรื่องการใช้สารชีวภัณฑ์
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. เกษตรกรรุ่นใหม่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตพืชไร่ ๒. เกษตรกรมีแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิต

ตารางที่ ๓๘ แสดงแบบสรุปโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักเพื่อปรับปรุงบำรุงดินและลดต้นทุนการผลิต

ในเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรตำบลนิยมชัย อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักเพื่อปรับปรุงบำรุงดินและลดต้นทุนการผลิตในเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรตำบลนิยมชัย อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก การผลิตสินค้าภาคการเกษตรที่ได้มาตรฐานและมีการแปรรูปสินค้าที่มีคุณภาพ
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก การผลิตสินค้าภาคการเกษตรที่ได้มาตรฐานและมีการแปรรูปสินค้าที่มีคุณภาพ
๔. หลักการและเหตุผล	การพัฒนาการเกษตรของไทยดั้งเดิมเป็นระบบ การเกษตรแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของครอบครัวและชุมชนเป็นหลัก โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติภายในท้องถิ่น ไม่มีการใช้ปัจจัยภายนอกระบบเข้ามาในพื้นที่ทำการเกษตร ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นระบบเกษตรกรรมแผนใหม่หรือระบบเกษตรกรรมเคมีที่พัฒนาการเกษตรโดย มุ่งเน้นการแข่งขันเป็นหลักเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ ทำให้มีการใช้ที่ดินเพื่อทำการเกษตรอย่าง เข้มข้นโดยขาดความรู้และการจัดการที่ดี ทำให้เกิดปัญหาดินเสื่อมโทรมในแทบทุกภาคของ ประเทศไทย การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรโดยใช้ปุ๋ยเคมีสารเคมีกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช ทำให้เกิดความสิ้นเปลือง เนื่องจากต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศจากการ นำเข้าเป็นจำนวนมาก เพราะประเทศไทยยังไม่มีโรงงานผลิตปุ๋ยเคมีจากวัตถุดิบภายในประเทศ จึงทำให้ต้นทุนการผลิตสูงและเสี่ยงต่อสารเคมีที่เป็นอันตราย ดังนั้น ในปี๒๕๔๗ รัฐบาลได้กำหนดให้เป็นปีแห่งอาหารปลอดภัย (food safety) เพื่อสร้างความมั่นใจให้ ผู้บริโภคทั้งภายในและภายนอกประเทศ ตั้งแต่ระดับไร่นาถึงโต๊ะอาหาร (From farm to table) มีการรณรงค์และส่งเสริมผู้ผลิต ผู้ประกอบการสินค้าเกษตรและอาหารและประชาชนทั่วไปได้ตระหนักถึง พิษภัยของการใช้สารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม และหันมาเปลี่ยนแปลงการ ทำเกษตรกรรมเคมีเป็นการเกษตรกรรมที่มีการใช้เทคโนโลยีชีวภาพมากขึ้น โดยคณะรัฐมนตรีได้มี มติเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ เห็นชอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการผลิตและรณรงค์การใช้ ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพให้แพร่หลาย จึงได้เห็นชอบในหลักการ ยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ให้เป็น วาระแห่งชาติเพื่อสนับสนุนให้มีการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตที่พึ่งพาการใช้ปุ๋ยเคมีเป็นการพึ่งพา ตนเอง ด้วยการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพใช้เองภายในประเทศตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในกระแสของเกษตรอินทรีย์ซึ่งลดและเลิกการใช้ปุ๋ยเคมีนั้น ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพจึงเป็น ปัจจัยการผลิตหลักซึ่งนำมาลดการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อการปรับปรุงดินให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ซึ่งใน ปัจจุบันได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกร

	ใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีมากขึ้น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ช่วย ในเรื่อง การปรับปรุงคุณสมบัติทางกายภาพ ชีวภาพ และทางเคมีของดิน ตลอดจนช่วย ปรับปรุงความ อุดมสมบูรณ์ของดินและการรักษาสีแกวล้อม ปุ๋ยอินทรีย์จะมีแร่ ธาตุที่ครบถ้วนทั้งธาตุอาหารหลัก และธาตุอาหารรอง ปัจจุบัน สถานการณ์การ ผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรมีปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง ปัญหาโรคแมลง และพื้นดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณ น้อย และมีคุณภาพต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่จึงประสบกับปัญหาการขาดทุน เกิด หนี้สิน และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนระบบ การผลิตใหม่ หันมาใช้สารอินทรีย์ ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก เพื่อเป็นการปรับปรุง บำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น และยังเป็นการลดต้นทุนการผลิตได้อีกทาง หนึ่ง สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์ จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการใช้ ปุ๋ยหมักเพื่อปรับปรุงบำรุงดินและลดต้นทุนการผลิตในเครือข่ายอาสาสมัคร เกษตรตำบลนิยมชัย อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี ขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริม และผลักดันให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มธาตุ อาหารในดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น ช่วยในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และยังช่วยลดต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกรด้วย
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑) เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก อย่างมี ประสิทธิภาพในการปรับปรุงบำรุงดิน ๒) เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ในการ พัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน ๓) เพื่อเป็นการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	นางขวัญดาว ศรีสุวรรณ ประธานเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรตำบลนิยมชัย อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี
๗. พื้นที่เป้าหมาย	เครือข่าย ศพก. ในพื้นที่อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี
๘. กิจกรรมหลัก	ขั้นตอนที่ ๑ นำเศษวัสดุ ๔ ส่วนกับมูลสัตว์ ๑ ส่วนโดยปริมาตร วาง สลับกันเป็นชั้นบางๆ สูงไม่เกินชั้นละ ๑๐ เซนติเมตร จำนวน ๑๕ - ๑๗ ชั้น รด น้ำแต่ละชั้นให้มีความชื้น ชั้นกองเป็นรูปสามเหลี่ยมที่มีความสูงไม่ต่ำกว่า ๑.๕๐ เมตร ฐานกว้าง ๒.๕ เมตร ส่วนความยาวของกองจะยาวเท่าไรก็ได้ขึ้นอยู่กับ ปริมาณเศษวัสดุและมูลสัตว์ที่มี ความสำคัญของการที่ต้องทำเป็นชั้นบาง ๆ ๑๕ - ๑๗ ชั้น ก็เพื่อให้จุลินทรีย์ที่มีอยู่ในมูลสัตว์ได้ใช้ทั้งธาตุคาร์บอนและธาตุ ไนโตรเจน ในการเจริญเติบโตและสร้างเซลล์ของจุลินทรีย์ ซึ่งจะทำให้การย่อย สลายวัตถุเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว โดยการวางกองปุ๋ยหมักสามารถวางไว้ กลางแจ้งได้เลย ไม่ต้องมีการปิดคลุม ขั้นตอนที่ ๒ รักษาความชื้นภายในกองปุ๋ยให้มีความเหมาะสมอยู่เสมอ ตลอดเวลา (มีค่าประมาณร้อยละ ๖๐ - ๗๐) โดยมี ๒ ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ ๑ รดน้ำภายนอกกองปุ๋ยทุกเช้า (ถ้าฝนตกก็ไม่ต้องขั้นตอนนี้)

	ขั้นตอนที่ ๒ ใช้ไม้แทงกองปุ๋ยให้เป็นรูลึกถึงข้างล่างแล้วกรอกน้ำลงไป ระยะห่างของรูประมาณ ๔๐ เซนติเมตร ทำขั้นตอนที่สองนี้ ๕ ครั้ง ระยะเวลาดำรงกัน ๑๐ วัน เมื่อเติมน้ำเสร็จแล้วให้ปิดรูเพื่อไม่ให้สูญเสียความร้อนภายในกองปุ๋ย ขั้นตอนที่สองนี้แม้ว่าอยู่ในช่วงของฤดูฝนก็ยังต้องทำ เพราะน้ำฝนจะไม่สามารถไหลซึมเข้าไปในกองปุ๋ยได้ การที่ฝนไม่สามารถชะล้างเข้าไปในกองปุ๋ยได้ เกษตรกรจึงสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ด้วยวิธีนี้ในฤดูฝนได้ด้วย ภายในเวลา ๕ วันแรก กองปุ๋ยจะมีค่าอุณหภูมิสูงขึ้นมาก บางครั้งสูงถึง ๗๐ องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นเรื่อง ปกติสำหรับกองปุ๋ยที่ได้ถูกวิธี อันเกิดจากกิจกรรมการย่อยสลายของจุลินทรีย์ และความร้อนสูงนี้ยังเป็นสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมกับการทำงานของจุลินทรีย์ในกองปุ๋ยอีกด้วย หลังจากนั้นอุณหภูมิจะค่อย ๆ ลดลงจนมีค่าอุณหภูมิปกติที่อายุ ๖๐ วัน ขั้นตอนที่ ๓ เมื่อกองปุ๋ยมีอายุครบ ๖๐ วัน ก็หยุดให้ความชื้น กองปุ๋ยจะมีความสูงเหลือเพียง ๑ เมตร แล้วทำปุ๋ยอินทรีย์ให้แห้งเพื่อให้จุลินทรีย์สงบตัวและไม่ให้เป็นอันตรายต่อรากพืช วิธีการทำปุ๋ยอินทรีย์ให้แห้งอาจทำได้ทั้งไว้ในกองเฉยๆ ประมาณ ๑ เดือน หรืออาจแผ่กระจายในที่ร่มอากาศถ่ายเทให้มีความหนาประมาณ ๒๐ – ๓๐ ซม. แล้วเกลี่ยไปมา ซึ่งจะแห้งภายในเวลา ๓ – ๔ วัน ก็สามารถนำไปใช้บำรุงพืช และปรับปรุงดินในพื้นที่ของเกษตรกรได้ทันที หรือจะนำมาป่นละเอียดเพื่อจำหน่ายสร้างรายได้ก็เข้าที่
๙. หน่วยงานดำเนินการ	๑.สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์ ๒.พัฒนาที่ดินลพบุรี
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	๑) ฟางข้าว จำนวน ๖ ก้อน ก้อนละ ๓๐ บาท เป็นเงิน ๑๘๐ บาท ๒) ปุ๋ยคอก (มูลวัว) จำนวน ๑ กระสอบ กระสอบละ ๓๐ บาท เป็นเงิน ๓๐ บาทรวม ๒ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๒๑๐ บาท (สองร้อยสิบบาทถ้วน)
๑๒. ผลผลิต (Output)	เกษตรกรได้ใช้ปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุที่เหลือจากภาคการเกษตร เพื่อเป็นการปรับปรุงบำรุงดินและลดต้นทุนในการใช้ปุ๋ยเคมี
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑). เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก อย่างมีประสิทธิภาพในการปรับปรุงบำรุงดิน ๒). เกษตรกรมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ในการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน ๓.) ลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร

ตารางที่ ๓๙ แสดงแบบสรุปโครงการพัฒนาระบบการผลิตสินค้าเกษตร อาหารเพื่อสุขภาพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเกษตรกรตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการพัฒนาระบบการผลิตสินค้าเกษตร อาหารเพื่อสุขภาพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเกษตรกรตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก การผลิตสินค้าภาคการเกษตรที่ได้มาตรฐาน และมีการแปรรูปสินค้าที่มีคุณภาพ
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก การผลิตสินค้าภาคการเกษตรที่ได้มาตรฐาน และมีการแปรรูปสินค้าที่มีคุณภาพ
๔. หลักการและเหตุผล	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ได้แก่ ๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ในเป้าหมาย (๑) ประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และ (๒) ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น มีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นเกษตรที่ให้ความสำคัญกับการยกระดับการผลิตให้เข้าสู่คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย การใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมและเอกลักษณ์ของสินค้าเกษตร รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพในแต่ละพื้นที่เพื่อสร้างมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ในการผลิตและจัดการฟาร์ม ในปัจจุบันผู้บริโภคต่างมีความต้องการอาหารที่ปลอดภัย และมีคุณภาพตามมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหาร ซึ่งข้าวถือเป็นสินค้าที่สำคัญของอำเภอสระโบสถ์ แต่เนื่องจากเกษตรกรยังขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพมาตรฐาน ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ข้าว ผลผลิตที่เกษตรกรผลิตมีสารตกค้าง และผลผลิตไม่ตรงตามมาตรฐานสินค้าเกษตร เช่น มีพันธุ์ปน มีสิ่งเจือปนเกินมาตรฐาน เป็นต้น การปลูกข้าวคุณภาพดี จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการลดปัญหาการผลิต ตั้งแต่การเตรียมแปลง การคัดเลือกพันธุ์ดี การดูแลบำรุงรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูข้าว การตัดพันธุ์ปน ตลอดจนการควบคุมคุณภาพผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ ลดการใช้น้ำด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัยจากสารเคมีลดผลกระทบต่อสุขภาพผู้ผลิตและผู้บริโภค
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑) ส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร ด้านมาตรฐานการผลิตข้าว ๒) ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตข้าวให้ได้รับรองมาตรฐาน GAP พืชอาหาร ๓) เพื่อเป็นการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร

๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	เกษตรกรในตำบลทุ่งท่าช้าง ได้รับมาตรฐาน GAP พืชอาหาร เพิ่มขึ้น เกษตรกรในพื้นที่ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี
๗. พื้นที่เป้าหมาย	เกษตรกรในพื้นที่ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี
๘. กิจกรรมหลัก	๑) อบรมพัฒนามาตรฐานการผลิตข้าวปลอดภัย ๒) ตรวจรับรองแปลง GAP ข้าว
๙. หน่วยงานดำเนินการ	๑) สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	จำนวน ๑๓๑,๘๗๕ บาท (หนึ่งแสนสามหมื่นหนึ่งพันแปดร้อยเจ็ดสิบบาทถ้วน)
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑.) เกษตรกรได้รับความรู้ด้านการผลิตข้าวปลอดภัยและสามารถนำไปปฏิบัติได้ จำนวน ๕๐ ราย ๒.) เกษตรกรได้รับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัย จำนวน ๕๐ ราย
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑) เกษตรกรมีความรู้ด้านมาตรฐาน GAP และได้รับรองมาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้น ๒.) สินค้าข้าว ได้รับการรับรองมาตรฐานตามที่กำหนดและเป็นไปตามความต้องการของตลาด ๓.) ผู้บริโภคได้รับสินค้าเกษตร พืชอาหาร ที่มีคุณภาพมาตรฐานการผลิตเพิ่มขึ้น

ที่ ๔๐ แสดงแบบสรุปโครงการส่งเสริมการเลี้ยงและใช้ประโยชน์จากไส้เดือนดินอำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมการเลี้ยงและใช้ประโยชน์จากไส้เดือนดินอำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก การผลิตสินค้าภาคการเกษตรที่ได้มาตรฐาน และมีการแปรรูปสินค้าที่มีคุณภาพ
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก การผลิตสินค้าภาคการเกษตรที่ได้มาตรฐาน และมีการแปรรูปสินค้าที่มีคุณภาพ
๔. หลักการและเหตุผล	การส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพและมาตรฐานเป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เนื่องจากปัจจุบันผู้บริโภคมีความห่วงใยสุขภาพให้ความสำคัญกับการเลือกซื้อสินค้าเกษตรที่มีความปลอดภัยได้คุณภาพและมาตรฐาน ในขณะเดียวกันการค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศได้นำมาตรการด้านสุขอนามัยพืช (SPS) และความปลอดภัยด้านอาหารมาเป็นเงื่อนไขทางการค้ามากขึ้น อีกทั้งขณะนี้มีการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้าเกษตรอย่างมีเสรีมากขึ้น ซึ่งมีผลกระทบต่อการค้าระหว่างไทยกับประเทศอาเซียนด้วยกันและกับประเทศอื่นๆ โดยประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานเทียบเท่ากับมาตรฐานสากล เพื่อให้ผลผลิตสินค้าเกษตรเป็นที่น่าเชื่อถือ ซึ่งปัจจุบันเกษตรกรบางรายยังมีการใช้ปุ๋ยเคมี ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูง กำไรน้อย นอกจากนี้ยังมีปัญหาขยะ เศษอาหารในพื้นที่มีแนวโน้มที่จะเพิ่มปริมาณมากขึ้น ปัญหาสภาพดินที่ใช้ในการเกษตรเสื่อมคุณภาพอย่างรวดเร็ว จึงเล็งเห็นวิธีการบำรุงรักษาคุณภาพดินด้วยวิธีการใช้ไส้เดือนดินเป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อลดต้นทุนการผลิต ช่วยย่อยสลาย และปรับสภาพดินให้ดียิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยให้กลุ่มเป้าหมายต่อยอดด้านเกษตรอินทรีย์ จากการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไส้เดือนดินได้อีกด้วย สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์ จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการเลี้ยงและใช้ประโยชน์จากไส้เดือนดิน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการลดใช้สารเคมี หันมาให้ความสำคัญการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และส่งเสริมการประกอบอาชีพ และรายได้ให้กับเกษตรกร
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการลดใช้สารเคมี หันมาให้ความสำคัญการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ๒) เพื่อให้เกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากมูลไส้เดือนดินและปุ๋ยอินทรีย์จากน้ำไส้เดือน ๓) เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพ และรายได้ให้กับเกษตรกร
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	เกษตรกรมีความรู้เรื่องการเพาะเลี้ยงไส้เดือนดินจำนวน ๖๐ ราย
๗. พื้นที่เป้าหมาย	เกษตรกรในพื้นที่ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี
๘. กิจกรรมหลัก	๑) จัดอบรมและสาธิตการเลี้ยงไส้เดือนดินให้แก่เกษตรกร

๙. หน่วยงานดำเนินการ	๑) สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	จำนวน ๗๔,๐๐๐ บาท (เจ็ดหมื่นสี่พันบาทถ้วน)
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑) เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากไส้เดือนดิน จำนวน ๖๐ ราย ๒) เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์จากปุ๋ยอินทรีย์ไส้เดือนดิน
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑) เกษตรกรได้รับเกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากไส้เดือนดิน ๒) เกษตรกรมีรายได้จากการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไส้เดือนดิน

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๔๑ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
พัฒนาการแปรรูป และเพิ่มมูลค่า สินค้าทาง การเกษตร	งบประมาณ ๔,๐๐๐ บาท ข้อมูลเกษตรกร ข้อมูลพืชที่แปรรูป บุคลากร	จัดอบรมเชิง ปฏิบัติการให้ เกษตรกร กลุ่มเป้าหมาย	๑). เกษตรกรและ กลุ่มเกษตรกรใน อำเภอสระโบสถ์มี ความรู้และทักษะ การแปรรูปสินค้า ทางการเกษตร อาทิเช่น กลัวย น้ำว่า ผลไม้อื่นๆ รวม ๒๐ คนต่อปี ๒).ชุมชนหรือ เกษตรกรสามารถ รวมกลุ่มเป็นกลุ่ม อาชีพได้จำนวน ๑ กลุ่ม ๓).สินค้าเกษตร ได้รับการพัฒนา แปรรูปสร้าง	๑). เจริญปริมาณ - เกษตรกรและกลุ่ม เกษตรกรในอำเภอ สระโบสถ์ มี ความสามารถและ ทักษะในการสร้าง มูลค่าเพิ่มสินค้า เกษตรปลอดภัย และสินค้าเกษตร แปรรูปรวมจำนวน ๒๐ คนต่อปี - เกษตรกรที่เข้า ร่วมโครงการมี รายได้เพิ่มขึ้นอย่าง น้อยร้อยละ ๕ ๒). เจริญคุณภาพ - เกษตรกรและกลุ่ม เกษตรกรในอำเภอ สระโบสถ์ ได้รับการ	๑).เกษตรกรที่เข้า ร่วมโครงการมี รายได้เพิ่มมากขึ้น อย่างน้อยมากกว่า ร้อยละ ๕ ๒).เกษตรกรที่เข้า ร่วมโครงการ สามารถพัฒนา แปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้มากกว่า ๒ ผลิตภัณฑ์ และมี ช่องทางการ จำหน่ายที่ชัดเจน ๓).เกษตรกรที่เข้า ร่วมโครงการมีการ รวมกลุ่มที่แข็งแรง	สำนักงาน เกษตรอำเภอ สระโบสถ์	พ.ศ.๒๕๖๙

			มูลค่าเพิ่มเป็น ผลิตภัณฑ์ อาหารเพื่อสุขภาพ จำนวน ๒ ผลิตภัณฑ์ ๔).ผู้เข้าร่วม โครงการมีรายได้ จากการแปรรูปและ จำหน่ายสินค้าแปร รูป	พัฒนาความรู้และ ทักษะเพิ่มขึ้นใน ด้านการแปรรูป ผลิตภัณฑ์สินค้า เกษตร			
โครงการส่งเสริม การใช้สารชีว ภัณฑ์เพื่อป้องกัน โรคและแมลงศัตรู ในข้าว กลุ่มแปลงใหญ่ ข้าว อำเภอสระ โบสถ์ จังหวัด ลพบุรี	งบประมาณ จำนวน ๔๐,๕๖๕ บาท (สี่หมื่นห้า ร้อยหกสิบห้าบาท ถ้วน) เกษตรกร บุคลากร	อบรมและสาธิตการ ผลิตสารชีวภัณฑ์ ให้แก่เกษตรกร	๑).เกิดแหล่งเรียนรู้ ในพื้นที่การเกษตร ที่ใกล้ชิดกับ เกษตรกร สามารถ เข้าถึงได้ง่าย ๒).เกษตรกรที่เข้า ร่วมอบรมได้รับ ความรู้หลังจากการ อบรม	๑). เกษตรกรรุ่น ใหม่มีความสามารถ ในการถ่ายทอด ความรู้ในการผลิต พืชไร่ ๒). เกษตรกรมี แหล่งเรียนรู้ด้าน การผลิต	๑).มีการรวมกลุ่ม ของเกษตรกรและ สามารถพึ่งพา ตนเองได้ ๒).ลดต้นทุนการ ผลิตลง ๑-๕ % ๓).สามารถ ถ่ายทอดความรู้ และวิธีปฏิบัติให้ ชุมชนได้	สำนักงาน เกษตรอำเภอ สระโบสถ์ สำนักงาน เกษตรและ สหกรณ์ จังหวัดลพบุรี	พ.ศ.๒๕๖๖- ๒๕๗๐
โครงการส่งเสริม การใช้ปุ๋ยหมัก เพื่อปรับปรุงบำรุง ดินและลดต้นทุน การผลิต	งบประมาณ ๑) ฟางข้าว จำนวน ๖ ก้อน ก้อนละ ๓๐ บาท เป็นเงิน ๑๘๐ บาท	สาธิตการทำปุ๋ยหมัก จากเศษวัสดุเหลือใช้ ทางการเกษตรและ อบรมการนำปุ๋ยหมัก ไปใช้ประโยชน์ในทาง การเกษตร	๑).เกษตรกรได้ใช้ ปุ๋ยหมักจากเศษ วัสดุที่เหลือจาก ภาคการเกษตร เพื่อ เป็นการปรับปรุง บำรุงดินและลด	๑). เกษตรกรมี ความรู้ความเข้าใจ ในการผลิตและการ ใช้ปุ๋ยหมัก อย่างมี ประสิทธิภาพในการ ปรับปรุงบำรุงดิน	๑). เกษตรกร สามารถถ่ายทอด ความรู้และสาธิต การทำปุ๋ยหมักให้ ชุมชนได้	สำนักงาน เกษตรอำเภอ สระโบสถ์ พัฒนาที่ดิน ลพบุรี	พ.ศ.๒๕๖๖- ๒๕๗๐

ในเครือข่าย อาสาสมัครเกษตร ตำบลนิยมชัย อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี	๒) บัญคอก (มูล วัว) จำนวน ๑ กระสอบ กระสอบ ละ ๓๐ บาท เป็น เงิน ๓๐ บาทรวม ๒ รายการ เป็น เงินทั้งสิ้น ๒๑๐ บาท (สองร้อยสิบ บาทถ้วน) ๒.เกษตรกร		ต้นทุนในการใช้ ปุ๋ยเคมี ๒).เกษตรกรเกิด องค์ความรู้ใน กระบวนการทำปุ๋ย หมัก	๒). เกษตรกรมี ความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพา ตนเองได้ในการ พัฒนาการเกษตร แบบยั่งยืน ๓). ลดต้นทุนและ เพิ่มผลผลิตทาง การเกษตร	๒). เกษตรกร สามารถลดต้นทุน การผลิตและเพิ่ม ปริมาณผลได้ ๓).เกษตรกร ตระหนักและเห็น คุณค่าของเศษ วัสดุเหลือใช้ทาง การเกษตร		
โครงการพัฒนา ระบบการผลิต สินค้าเกษตร อาหารเพื่อ สุขภาพที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม เกษตรกรตำบลทุ่ง ท่าช้าง อำเภอ สระโบสถ์ จังหวัด ลพบุรี	๑).งบประมาณ จำนวน ๑๓๑,๘๗๕ บาท (หนึ่งแสนสาม หมื่นหนึ่งพันแปด ร้อยเจ็ดสิบห้า บาทถ้วน) ๒). เกษตรกร ๓).บุคลากร	๑). อ บ ร ม พั ศ ฒ น า มาตรฐานการผลิต ข้าวปลอดภัย ๒). ตรวจรับรอง แปลง GAP ข้าว	๑). เกษตรกรได้รับ ความรู้ด้านการผลิต ข้าวปลอดภัยและ สามารถนำไป ปฏิบัติได้ จำนวน ๕๐ ราย ๒). เกษตรกรได้ รับรองมาตรฐาน เกษตรปลอดภัย จำนวน ๕๐ ราย	๑).เกษตรกรมี ความรู้ด้าน มาตรฐาน GAP และได้รับรอง มาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้น ๒). สินค้าข้าว ได้รับการรับรอง มาตรฐานตามที่ กำหนดและเป็นไป ตามความต้องการ ของตลาด ๓). ผู้บริโภคได้รับ สินค้าเกษตร พืช อาหาร ที่มีคุณภาพ	๑).เกษตรกรที่ ได้รับมาตรฐาน เกษตรปลอดภัย สามารถเป็น วิทยากรถ่ายทอด ความรู้ให้ เกษตรกรในพื้นที่ ได้	สำนักงาน เกษตรอำเภอ สระโบสถ์	พ.ศ.๒๕๖๖- ๒๕๗๐

				มาตรฐานการผลิต เพิ่มขึ้น			
โครงการส่งเสริม การเลี้ยงและใช้ ประโยชน์จาก ไส้เดือนดินอำเภอ สระโบสถ์ จังหวัด ลพบุรี	๑).งบประมาณ จำนวน ๗๔,๐๐๐ บาท (เจ็ดหมื่นสี่ พันบาทถ้วน) ๒).เกษตรกร ๓).บุคลากร	จัดอบรมและสาธิต การเลี้ยงไส้เดือนดิน ให้แก่เกษตรกร	๑) เกษตรกรได้รับ การถ่ายทอดความรู้ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ จากไส้เดือนดิน จำนวน ๖๐ ราย ๒) เกษตรกร สามารถใช้ ประโยชน์จากปุ๋ย อินทรีย์ไส้เดือนดิน	๑) เกษตรกรได้รับ เกษตรกรได้รับการ ถ่ายทอดความรู้การ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จาก ไส้เดือนดิน ๒) เกษตรกรมี รายได้จากการผลิต ปุ๋ยอินทรีย์ไส้เดือน ดิน	๑).เกษตรกร สามารถรวมกลุ่ม กันเป็นองค์กรได้ ๒).เกษตรกร สามารถเป็น วิทยากรถ่ายทอด ความรู้ให้ชุมชนได้	สำนักงาน เกษตรอำเภอ สระโบสถ์	พ.ศ.๒๕๖๖- ๒๕๗๐

บรรณานุกรม

๑. สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์.//(๒๕๖๙)//ข้อมูลทั่วไปอำเภอสระโบสถ์
๒. ที่ว่าการอำเภอสระโบสถ์ , ๒๕๖๙. //การแบ่งเขตการปกครอง.
๓. กรมชลประทาน.//(๒๕๖๙) //แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ.//วันที่ ๖ ก.พ. ๒๕๖๙
๔. กรมพัฒนาที่ดิน.//(๒๕๖๙).//ลักษณะภูมิประเทศ.//สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน./สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ ก.พ. ๒๕๖๙./<https://agri-map-online.moac.go.th/>
๕. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสระโบสถ์.//(๒๕๖๙)//ข้อมูล OTOPและผลิตภัณฑ์./วันที่ ๑๐ ก.พ. ๒๕๖๙
๖. สำนักงานปศุสัตว์อำเภอสระโบสถ์.//(๒๕๖๙)// ข้อมูลด้านปศุสัตว์./วันที่ ๔ ก.พ. ๒๕๖๙
๗. สำนักงานประมงจังหวัดลพบุรี.//(๒๕๖๙)//ข้อมูลประมง./วันที่ ๔ ก.พ. ๒๕๖๙
๘. กรมส่งเสริมการเกษตร.//(๒๕๖๘)//ข้อมูลด้านการผลิตพืช./สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ ก.พ. ๒๕๖๙./
<https://production.doae.go.th/> <https://farmer.doae.go.th/farmer/index/index๑/>
๙. กรมอุตุนิยมวิทยา.//(๒๕๖๙)//ข้อมูลปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ./วันที่ ๖ ก.พ. ๒๕๖๙.
๑๐. สหกรณ์การเกษตรอำเภอสระโบสถ์.//(๒๕๖๙)//ข้อมูลกลุ่มเกษตรกร./วันที่ ๓ ก.พ. ๒๕๖๙
๑๑. สำนักทะเบียนอำเภอสระโบสถ์.//(๒๕๖๙)//จำนวนประชากร/วันที่ ๖ ก.พ. ๒๕๖๙

